

TRANSCRIPT VAN DE GEZAMENLIJKE COMMISSIE P&C VAN HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 4 november 2021

1. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter: ... dat ik nog even wilde wachten om nog de laatste leden de gelegenheid te geven om aan te sluiten, maar ik heb het idee dat we redelijk compleet zijn. Het is inmiddels een over half acht, dus ik wil deze vergadering openen en u allen van harte welkom heten bij deze vergadering van de planning en control-commissie. Specifiek alle VV-leden, ook plaatsvervangers, hoogheemraden, secretaris en ook wellicht ook toehoorders. De agenda van deze commissie is altijd redelijk simpel, want het gaat over de vier P&C-producten en vanavond staat natuurlijk de begroting en de meerjarenraming centraal. We hebben eerder deze week gesproken over de nota reserves en voorzieningen en de kostentoedeling, en eigenlijk is, vormen die een zekere eenheid met de stukken die we vandaag gaan behandelen. Omdat we digitaal vergaderen moet ik toch even de presentielijst ook digitaal aflopen. Dus dat wil ik maar doen door de diverse partij... de diverse fracties te noemen en dan te vragen wie aanwezig is en ook wie het woord zal voeren. Ik begin met de VVD, mijnheer Van Valkenburg.

De heer Van Valkenburg: Dank u wel voorzitter. Ik ben aanwezig en ik zal het woord voeren.

De voorzitter: Dank u wel. En ik zie ook de heer Oostvogels.

De heer Oostvogels: Ja voorzitter, dank u wel. Aanwezig.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar het CDA.

De heer Maaswinkel: Ja voorzitter, Ruud Maaswinkel, aanwezig en de heer Jansen is de woordvoerder.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Jansen: Maarten Jans...

De voorzitter: Mijnheer Jansen.

De heer Jansen: Ja, ik ben ook aanwezig. Maarten Jansen.

De voorzitter: Ja, dank u wel. Dan ga ik door naar de fractie Ongebouwd. Ik zie mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, ik ben aanwezig en ik ben de woordvoerder.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij heb ik ook gezien de heer Van Winden, klopt dat?

De heer Van Winden: Ja, ik ben ook aanwezig en ik luister mee.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de fractie Gebouwd. Ik zie de heer Verhage.

De heer Verhage: Ja voorzitter ik ben aanwezig, Peter Verhage. Ted van Heijningen is ook aanwezig. Ik zal het woord voeren aangezien de heer Van Kretschmar of later komt of wellicht helemaal niet inhaakt.

De voorzitter: Ja. Misschien mijnheer Van Heijningen, kunt u ook even aangeven dat u aanwezig bent?

De heer Van Heijningen: Ja hoor, ik ben aanwezig.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar fractie 50PLUS, de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Aanwezig, voorzitter.

De voorzitter: Dan ga ik door naar Partij voor de Dieren. De heer Simon, bent u aanwezig?

De heer Simon: Goedenavond voorzitter. Ik ben aanwezig en mevrouw Jonker zal het woord voeren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jonker, bent u ...

Mevrouw Jonker: Dank u wel voorzitter, ik ben aanwezig.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de Algemene, fractie AWP. Ik zie de heer Heijboer.

De heer Heijboer: Dank u wel voorzitter. Ik ben aanwezig en Frans van Kasteren is ook aanwezig en ik zal het woord voeren.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Kasteren.

De heer Van Kasteren: Ik ben aanwezig.

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken, dan ga ik door naar, even kijken, de fractie Natuur. Ik denk dat ik de heer Van Boxmeer zag, klopt dat? Ik dacht dat ik die zag. Fractie Natuur, niet aanwezig? Wellicht later nog. Dan ga ik door naar fractie PvdA.

De heer Hombergen: Goedenavond voorzitter, allen. Ik ben aanwezig en ik zal het woord voeren.

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken, dan ga ik door naar de fractie ChristenUnie-SGP. De heer Hofman.

De heer Hofman: Voorzitter, present.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik, volgens mij heb ik alle fracties gehad. Ga ik nu door naar de hoogheemraden. De heer Ouwendijk.

Mevrouw Jenniskens: Sorry hoor, mijnheer de dijkgraaf.

De voorzitter: Ach. Ik ben, sorry, excuses, ik ben Water Natuurlijk vergeten.

Mevrouw Jenniskens: u bent Water Natuurlijk vergeten.

De voorzitter: Hoe zou ik het kunnen. Water Natuurlijk, mevrouw Jenniskens.

Mevrouw Jenniskens: Precies. Dus ik, Annemiek Jenniskens is aanwezig. Volgens mij komt Bart van der Veer die komt er ook, maar ik heb hem nog niet gezien, maar die is wel van plan te komen.

De voorzitter: Dank u wel en excuses nogmaals. De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Dank u wel voorzitter, aanwezig.

De voorzitter: Mevrouw Koop.

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u wel. Aanwezig.

De voorzitter: De heer Belt.

De heer Belt: Voorzitter, dank u wel. Ook aanwezig.

De voorzitter: De heer Egas.

De heer Egas: Voorzitter, ik ben ook aanwezig.

De voorzitter: En dan onze secretaris-directeur.

De heer Janssen: Ja voorzitter, dank u wel. Aanwezig.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan hebben we volgens mij hiermee de presentielijst afgewerkt. Is er iemand die ik toch onverhoopt nog vergeten ben? Hoor ik niet. Zoals gebruikelijk in de digitale vergadering wil ik vragen als u het woord wil voeren of u dat via mij wil doen. U kunt het woord vragen door uw digitale handje op te steken, met name als u wilt interrumperen en dan zal ik zo snel mogelijk u het woord weer geven. Ik zal vanzelfsprekend in de eerste en tweede termijn alle fracties langslopen. Dan ga ik nu naar het ...

De heer Van Valkenburg: Voorzitter.

De voorzitter: Zijn er nog opmerkingen over de agenda? Ja.

De heer Van Valkenburg: Voorzitter, de heer Van Boxmeer is aanwezig weer.

De voorzitter: Ah, dat is, dank u wel. De heer Van Boxmeer.

De heer Van Boxmeer: Ik ben er.

De voorzitter: Dank u wel. Ik meende u al eerder gezien te hebben maar toen, dus dan hebben we nu inderdaad volgens mij alle fracties vertegenwoordigd wat natuurlijk heel goed is. Zijn er nog opmerkingen over de agenda? Dat zie ik niet, dan is de agenda daarmee vastgesteld.

2. Toezeggingenlijst gezamenlijke commissie P&C

De voorzitter: Dan ga ik door naar agendapunt 2 en dat is in de eerste plaats de toezeggingenlijst van de vergadering, van eerdere vergaderingen. Ik heb begrepen dat de heer Ouwendijk in ieder geval een opmerking wil maken. De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik wil naar aanleiding van de toezeggingenlijst één opmerking maken. Daarin staat het punt notitie frauderisicoanalyse voor afgedaan. In principe is dat ook zo. Die frauderisicoanalyse die ligt klaar om verstuurd te worden, alleen een deel daarvan valt nog onder

geheimhouding. Zodra die geheimhouding ervan af is dan zal die ook fysiek verstuurd worden. Dat wilde ik even meegeven, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. Zijn er nog andere leden die vragen of opmerkingen hebben over de toezeggingenlijst? Ik zie geen digitale handjes verschijnen, dus dan is daarmee de toezeggingenlijst vastgesteld. U ziet ook dat er nog een bijlage was naar aanleiding van een vraag over een schadeafhandeling die verband hield met een aanvaring bij de brug over de Boonervliet. Dan, ik heb geen opmerkingen gekregen over het audiotranscript, dus daar nemen we kennis van.

3.B Besprekstuk

3.B.1 Begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026

De voorzitter: Dan kom ik, dan wil ik nu doorgaan naar het eigenlijke besprekstuk vanavond en dat is de begroting. Ik zou, dat hebben we gisteren ook in een extra fractievoorzittersoverleg nog gedaan, maar ik wil dat toch nog even noemen. Ik wil alle woordvoerders nadrukkelijk vragen om hun algemene beschouwingen niet vanavond te geven, maar pas bij de VV-vergadering op 18 november. Dan hebben we ook nog iets om naar vooruit te kijken. Vanavond moet centraal staan de oordeelsvorming over de inhoud van de begroting 2022 en de meerjarenraming en daaraan gekoppeld ook het verzamelkrediet assetsysteem waterkeringen en de vervangingsinvesteringen watersysteem. Er zijn best wel veel technische vragen gesteld, dus ik ga ervan uit dat die ook beantwoord zijn en ik vraag u dus ook om technische vragen achterwege te laten. Ik zou nu de heer Ouwendijk de gelegenheid willen geven om misschien een paar inleidende opmerkingen te maken over de begroting. De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik zal ook goede nota nemen van uw oproep en in ogenschouw nemen dat bij de behandeling in de VV over twee weken de algemene beschouwingen aan de orde komen, dus wat dat betreft kan het achterwege laten. Inhoudelijk, ja is er natuurlijk al het nodige gezegd over deze begroting. Er zijn technische vragen gesteld die ambtelijk beantwoord zijn en ook ambtelijk toegelicht daar waar nodig. Er zijn nog aanvullende vragen gesteld, die zijn naar mijn stellige overtuiging ook op overtuigende wijze beantwoord. Dus ik denk dat we in dit geval maar het beste de koe bij de hoorns kunnen vatten en met de bespreking van de begroting 2022 aan de gang kunnen gaan.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. Omdat ik nou net mevrouw Jenniskens vergeten was, geef ik die nu de gelegenheid om als eerste af te trappen in de eerste termijn. Mevrouw Jenniskens. U moet even nog unmuten.

Mevrouw Jenniskens: Unmute. Dank u wel voorzitter, voor deze gelegenheid. Water Natuurlijk vindt dat de begroting technisch goed in elkaar zit en we willen de werknemers ook bedanken voor de beantwoording van de technische vragen. Dit is nu de vierde begroting die ik lees en er is echt sprake van vooruitgang qua structuur en taalgebruik. Onze complimenten. Als je door de oogharen heen leest, dan krijg je de indruk dat Delfland doet wat er gedaan kan en moet worden. En dat is goed. Uit de tekst blijkt dat we in een transitie zitten van een meer traditionele uitvoeringsorganisatie naar een organisatie die samen moet werken met anderen om de doelen op het terrein van klimaat, stikstof, biodiversiteit, et cetera te bereiken. Hierdoor kan Delfland steeds minder zelf bepalen. Daarnaast zijn we als producent van gas en warmte ook nog maatschappelijk ondernemer. We zien dat nu al terug in de opbrengsten van het gas. Maar wat betekent deze transitie voor de organisatie, en wat voor het bestuur? Wat is het maatschappelijk effect dat we willen bereiken, en wie hebben we daarbij nodig? En wat voor waterschap willen we zijn, gezien al deze

ontwikkelingen? We hebben daarvoor een visie nodig over wat Delfland zou willen doen om alle uitdagingen van deze tijd aan te pakken en deze ontbreekt in de begroting. En dan ook nog, wat gaat dit allemaal kosten op de langere termijn? Ook dat weten we nu nog niet precies. Dit werd al duidelijk tijdens de discussie over de kostentoedeling in de commissie BFO van afgelopen dinsdag, en de vraag begint aan de orde te komen of ons huidige bestuursakkoord niet te knellend wordt om alle uitdagingen aan te kunnen. Een paar andere aandachtspunten. We zien een sterke daling van de schuldenquote naar 231 procent, terwijl we in het bestuursakkoord hebben afgesproken dat we 250 procent zouden halen aan het eind van deze rit. Waarom is hiervoor gekozen? En waarom is er bezuinigd op het innovatiefonds en het klimaatsubsidiefonds, terwijl we weten dat dit zulke belangrijke thema's zijn voor het waterschap, voor de toekomst van het waterschap? Naar aanleiding van het verschijnen van het IPCC-rapport heeft de VV op 30 september gevraagd of Delfland het uiterste zou willen doen om de klimaatcrisis tegemoet te treden. Hoe er gestalte wordt gegeven aan deze motie wordt niet duidelijk in deze begroting. Daar zouden wij graag meer over horen. Water Natuurlijk had de volgende vraag gesteld, en als ik hem kort samenvat dan is het: zijn er, is er voldoende ruimte in de wet- en regelgeving om te werken aan al die zaken zoals klimaatverandering, biodiversiteit en circulariteit? Waar liggen de knelpunten? En als die ruimte er is, wordt die dan ook ten volle benut? Waar lopen we tegenaan als we inspelen op deze uitdagingen? Delfland heeft dit gezien als een politieke vraag, maar wij willen eigenlijk ook feitelijk weten of die voldoende ruimte er is en waar we tegenaan lopen. Dan wordt de politieke vraag van of we dan op een voldoende ambitieniveau zitten yes or no en dat is nu moeilijk in te schatten. Wat betreft de zoetwaterfabriek zou toch de indruk kunnen ontstaan dat het onzeker is of dat dat plan ooit wordt gerealiseerd. We weten dat er nu een bromaatprobleem is, maar willen toch benadrukken dat uitstel geen afstel moet worden. Ook willen we graag onderstrepen dat bij de vervangingsopgave van De Groote Lucht samenwerking met de omgeving key is. De hoogheemraad die over financiën gaat heeft bij de bespreking van de kadernota toegezegd om in 2022 te onderzoeken hoe we goed gedrag kunnen belonen. Dat is ook een afspraak uit het bestuursakkoord. Wij zijn reuze nieuwsgierig hoe Delfland hier gestalte aan wil geven en dat komt niet terug in deze begroting. Verder is de volgende vraag per ongeluk niet beantwoord over toezicht en handhaving, of het boetesysteem nog adequaat is of voldoende afschrikwekkend, ook gezien het rapport van de Rekenkamer Handhaven in het duister. Welke implicaties heeft dit rapport voor de toezicht en handhaving van Delfland? En ten slotte: uit de paragraaf over toezicht en handhaving zou je de indruk kunnen krijgen dat de nieuwe manier van handhaven zou leiden tot afschaffing van het boetesysteem. Wij denken dat er naast een verschuiving naar advisering om overtredingen te voorkomen er ook altijd sprake moet zijn van handhaving en afschrikwekkende boetes. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jenniskens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Van mij nu een wat kortere beschouwing van de begroting. De begroting zit mooi in elkaar. Als we kijken naar hoe de cijfers zich ontwikkelen, kan niets anders gezegd worden dat er knap werk is verricht, waarvoor dank aan de organisatie. In het bestuursakkoord hebben we afgesproken dat we de lasten gelijk zouden houden en een uitvloeisel daarvan is dat de begroting ook niet erg veel zal groeien. De lasten gelijk houden betekende in het bestuursakkoord ook geen inflatiecorrectie. Dat is een lijn die je maar beperkt lang kunt volhouden. Als ik kijk naar de begroting, dan zit er een langetermijnperspectief in, maar de vraag is hoe houdbaar dat is. We weten dankzij het IPCC-rapport dat op den duur de zeespiegel zal rijzen en we merken ook al de grotere klimaatverandering door de grotere plensbuien en soms ook door grotere droogte. We weten dat er een nieuw normstelsel zal komen om die veranderingen te vertalen naar de hoogte van de dijken en de sterkte van de dijken. Mijn vraag is eigenlijk of op de lange termijn dat risico of die veranderingen wel goed verankerd zijn in onze toekomstvisie. Hoewel we het hier en daar wel noemen, en ondanks dat we bijvoorbeeld de kustvisie noemen die volgend jaar in

voorbereiding is, ben ik er toch niet van overtuigd dat we echt op de lange termijn voldoende zicht hebben op de investeringen die gaan komen, en dan ook natuurlijk de begroting die daarbij hoort en de dekking die daarbij hoort. Maar dat is voor latere termijn, dat is een schot voor de boeg voor de langere termijn. Ik denk dat we daar wel aan moeten werken en dat een volgend bestuursakkoord daar echt heel stevig op moet inzetten. Op dit moment is deze begroting naar ons idee best wel in balans en ben ik ook vooral benieuwd naar de bijdrage van de andere partijen. Ik dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Hombergen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Heijboer.

De heer Heijboer: Voorzitter, dank u wel. Ook namens de AWP complimenten en dank aan de organisatie voor deze begroting. We leven in een complexe omgeving en Delfland speelt daar ook goed op in. Maar toch zien we dat alles duurder wordt. Deels wordt dat verklaard door projecten, ook zien we de kosten van de eigen organisatie stijgen, onder andere op ICT-gebied. Het is af en toe echt nodig dat we daar wat meer aandacht aan besteden, maar de vraag is ook: laten we niet de hogere kosten altijd accepteren, laten we ook kijken van we gaan aantal dingen gaan we meer doen, kunnen we dan ook andere dingen wat minder gaan doen, zodat we focus houden op onze kerntaken. En vandaar dat ik nog een vraag eigenlijk wil stellen ook aan de hoogheemraden: zien wij nog kansen om ook kosten terug te brengen, nu of in de toekomst? Een van de zaken die we in het bestuursakkoord hebben afgesproken is dat we de tarieven zo gelijk mogelijk houden. Nu ligt er een voorstel om de tarieven voor de zuiveringsheffing te verlagen en we weten dat er in de toekomst hoge investeringen komen voor onder andere vervanging van De Groote Lucht. De vraag is: kunnen we in deze begroting nog de tarieven gelijk houden, en daarbij met inachtneming van de gescheiden systemen, dat we in de zuiveringstaak een reserve bouwen om in de toekomst een stijging te dempen of zelfs te voorkomen. Ik zou ook graag van de andere partijen willen weten of zij daar ook, hoe zij daarover denken, want nu lijkt het erop dat we voor de komende begroting de tarieven willen laten dalen en vervolgens weer sterk willen laten stijgen. Ik begrijp dat dat problemen kan opleveren voor de organisatie, maar ik denk ook dat dat makkelijk, toch wel makkelijk aan te passen is in de begroting. Wat wij ook wel missen is toch wel een visie op de toekomst. Het is een begroting die kijkt van gelijkmatige ontwikkelingen, maar er worden geen echte keuzes gemaakt en wij zouden dat wat nadrukkelijker in beeld willen gebracht willen zien. Onder andere bijvoorbeeld over een extra heffing voor de glastuinbouw, ja, hoe daar tegenaan gekeken wordt. Ook al levert dat financieel misschien weinig op, geeft dat wel een signaal af dat wie meer vervuult ook meer gaat betalen. Dat is ook iets wat mevrouw Jenniskens net al aanroerde. Maar over het algemeen vinden wij het een goede begroting en denk ik dat we daar ook wel mee in kunnen stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Heijboer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Boxmeer.

De heer Jansen: Voorzitter.

De voorzitter: Ja, pardon, ik heb een ... Ik, u wil een vraag stellen. De heer Jansen.

De heer Jansen: Ja. Ja, dank u wel voorzitter. Ik had even een kleine verduidelijkende vraag aan de heer Heijboer. U zei in uw inleiding zei u dat inderdaad de kosten voor zuiveringsbeheer eerst nu gaan dalen en daarna weer gaan stijgen. Maar als ik zie de tariefontwikkeling, dan verwachten we eigenlijk na 2022, dus 2023 tot en met 2026 min of meer een lager tarief dan komend jaar. Of bedoelt u alle tarieven gezamenlijk, want voor het watersysteem stijgt het.

De voorzitter: De heer Heijboer.

De heer Heijboer: Ja, wij hebben, ik heb gekeken naar de kosten die we gaan maken voor onder andere zuivering De Groote Lucht en dergelijke, die pas op langere termijn die investeringen pas gedaan worden. De vraag is eigenlijk aan de portefeuillehouder: zou je daar niet op voorhand al binnen de gescheiden systemen voor de zuiveringstaak voor kunnen sparen, om die tariefontwikkeling in de toekomst wat gematigder te houden?

De heer Jansen: Oké, nee dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, ik denk dat de vraag duidelijk is en ik weet zeker dat de heer Ouwendijk daar straks op terugkomt. Ik ga nu dan door naar de heer Van Boxmeer. Sorry, ik zag nog een, nog twee handjes. De heer Van Valkenburg.

De heer Van Valkenburg: Dank u wel voorzitter. Een vraag aan de heer Heijboer: als je de zuiveringslasten dus wil verhogen en vanwege een extra reservering die je wil maken, dat is op zich een goede, maar we hebben wel de afspraak dat de lasten gelijk blijven. Dat betekent dus dat er bezuinigingen nodig zijn in het waterbeheersysteem. Heeft u daar al suggesties voor?

De heer Heijboer: Nee we hebben daar nog geen ...

De voorzitter: Mijnheer Heijboer.

De heer Heijboer: Sorry, sorry.

De voorzitter: De heer Heijboer.

De heer Heijboer: Ja dank u wel. We hebben daar geen concrete suggesties voor, maar we hebben wel die vraag gesteld van kunnen wij niet bezuinigen, om te voorkomen dat inderdaad de lasten gaan stijgen. Het voorstel voor de gematigde tariefontwikkeling is dat we nu dertig miljoen aan rentelasten betalen, dat we dat eigenlijk zonde van het geld vinden. Dat we dus zeggen van nou ja, laten we nu vast wat sparen zodat we in de toekomst minder rente gaan betalen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie ook nog een handje van de heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik hoor bij de AWP heel duidelijk de roep om een kleinere begroting zodra we het over de begroting hebben om op die manier de lasten omlaag te brengen. Het valt me ook op dat er heel vaak bij andere vergaderingen er heel vaak wensenlijstjes van de AWP langskomen om ergens de kwaliteit te verbeteren, ergens extra te investeren, meer aandacht te hebben voor, en ik vind die twee zaken of die twee boodschappen weinig congruent met elkaar. Zijn er ook dingen in uw eigen wensenpakket waarvan u zegt van nou, misschien moeten we dat dan nog wat verder vooruit schuiven?

De voorzitter: De heer Heijboer.

De heer Heijboer: Dank u wel. Ik heb net gezegd: we hebben geen concrete voorbeelden, maar extra aandacht besteden aan iets betekent niet altijd dat je extra kosten gaat maken. Extra aandacht besteden kan ook betekenen dat je andere partijen bij betreft die mee willen delen in de kosten, die gelijke belangen hebben. Of dat je gingen samen doet, de samenwerking zoeken. Daar zien wij het meer in. Nou ja, we hebben bijvoorbeeld die, dat sluisje in de Zweth. Als je daar een vrijwilligersorganisatie in kan zetten, dan ga je wel

dingen doen, dingen oppakken, maar je gaat ook de kosten laag houden. Dus die samenwerking die zoeken wij nadrukkelijk.

De heer Hombergen: Nou, samenwerken is natuurlijk altijd ...

De voorzitter: De heer Hombergen.

De heer Hombergen: arbeidsintensief, maar ik was wat meer benieuwd of je ook ergens anders toekomstige wensen kunt beperken. Maar wellicht dat we daar in de toekomst wat vaker alerter op moeten zijn.

De voorzitter: Ja, dank u wel mijnheer Hombergen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van Boxmeer. Bent u ... even kijken. De heer Van Boxmeer is, heeft waarschijnlijk problemen met de internetverbinding. Dan hoop ik dat hij zo dadelijk zich weer bij ons kan voegen. Dan ga ik door naar de heer Hofman. De heer Hofman, u heeft het woord.

De heer Hofman: Ja dank u wel voorzitter. Complimenten wat betreft onze fractie voor de organisatie en het bestuur, zeker wat betreft de vitale processen. Dat ondanks de maatregelen die in het kader van het virus zijn getroffen worden die niet vertraagd en gewijzigd, en dat is ook een essentiële constatering. De programmasamenvattingen zien er wat ons betreft goed uit. Veel plannen en ambities en dat is een goed streven. Aandacht voor duurzaam, circulair, energieneutraal, maar wel kritisch blijven kijken naar de haalbaarheid en effectiviteit en rendement van de investeringen. Het moet wel in balans zijn met de taakstelling die wij bezigen. Echter nog een aantal onzekerheden die ook door andere partijen naar voren zijn gebracht. Allereerst de rapportage van het KNMI. Dat laat zien dat een urgentere aanpak nodig is in samenhang ook met het IPCC-rapport. Meer PFAS in het huishoudelijk afvalwater, dat vergt ook een herbezinning wat betreft de zuiveringsstappen. Ook dat in beeld brengen. De cyber security, die moet ook op peil worden gebracht. Dat is ook nog een factor die nog onvoldoende is vertaald in de begroting. En dan vervolgens ook de bodemdaling en de wateroverlast die leiden tot gebouwschade. Zeker gezien de nieuwe opgave voor woningbouw. Het halen van de KRW-doelen, staat ook in de begroting dat dat nog een forse inspanning vergt. Vervolgens nog ten slotte het bestuur. Wij gaan veel fysiek vergaderen extern. Ja en wij vinden toch dat we alert moeten zijn wat betreft de kosten. Hoe ver kunnen we gaan wat betreft deze vergaderingen, dat dat niet uit de pas gaat lopen en dat het wel in redelijke verhouding staat met het op peil houden van de democratie. Dat is wat ons wel een zorgpunt als deze fase ook langer duurt. Dus al deze financiële consequenties, wat er ook door andere partijen is aangegeven, zijn nog onvoldoende vertaald en het zou mooi zijn als dat in een visie wat meer naar voren wordt gebracht, zeker in de komende periode. Vervolgens wil ik nog memoreren de winstwaarschuwing, oftewel het winstalarm, wat de Algemene Waterschapspartij binnen de commissie BFO naar voren heeft gebracht. Het zonder meer inzetten van reserves om de tariefverhoging te temperen wordt door ons ontraden. Naar de toekomst toe moet voor de komende jaren een solide financiële fundering worden gelegd. Het bestuursakkoord gaat uit van het gelijk houden van de tarieven op het niveau van 2019 en een tariefverhoging is gezien de huidige omstandigheden naar onze opvatting niet meer uit te sluiten. Als de actuele situatie wordt gezien bij de toetsing van het bestuursakkoord, dan is een heroverweging, dat noem ik dan ex nunc, op zijn plaats. We moeten kijken naar de huidige omstandigheden en ervoor waken dat we niet krampachtig aan bepaalde zaken vasthouden die onze komende collega's in de nieuwe bestuursperiode tot problemen noopt, en dat we niet een schokkende begroting tarievenregeling krijgen. In dit verband verwijs ik ook nog naar de notitie van de Categorie Bedrijven die is ingebracht wat betreft de aflossing van schulden. Nog een enkele zaken die wij nog in klein bestek willen aangeven. De blauwalgbestrijding, zo staat in de begroting, een bovenwettelijke taak, dat die voorlopig wordt voortgezet. Toch vinden we het jammer dat hiermee het afsprakenkader wat ons betreft wordt geschonden,

want we hebben duidelijk afgesproken dat nieuwe investeringen eerst vooreerst in samenspraak ook met de VV en andere partners wordt gezien. Vervolgens het tegengaan van lozing van afvalwater van de recreatievaart. Dat vindt ook plaats in onze wateren en het lijkt ons van belang om daar ook het toezicht op te intensiveren, en dat ook misschien in samenspraak met de Stichting Recreatievaart Nederland. Het recreatief medebewind, een mooie nota, maar heeft nog geen financiële vertaling gekregen, welk deel eventueel van de investeringen wordt gereserveerd om daar invulling aan te geven. Dit was wat ons betreft de eerste termijn en reactie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Heijboer.

De heer Hofman: Hofman, voorzitter.

De voorzitter: Sorry, sorry, ik lees het verkeerd. De heer Hofman natuurlijk. Ik geef nu het woord aan mevrouw Jonker, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Jonker: Dank u wel voorzitter. Wij danken ook de organisatie voor deze helder en duidelijk geschreven en leesbare ingedeelde begroting 2022 en de meerjarenraming voor 2023 en 2026. Veel partijen hebben al een aantal onderwerpen genoemd zoals wij dat ook zouden willen zien. In de begroting zie je veel plannen en ambities, hetgeen ook noodzakelijk is gezien het IPCC-rapport en ons eigen KNMI. Gezien de waarschuwingen die gevolg, die ... Sorry, ik ben een beetje in de war omdat ik mijn computer die heeft nog, blijkt toch de oude versie te hebben, helaas. KNMI heeft gewaarschuwd voor de gevolgen van klimaatverandering. Juist Nederland is kwetsbaar voor de zeespiegel, temeer daar ons land achter de dijken steeds verder inklinkt als gevolg van woningbouw, landbouw en industrie, maar ook doordat nog steeds meer dan tachtig procent van ons regenwater met enorme snelheid wordt weggepompt. Ik lees op pagina 10 over het meerjarenplan dat er nog geen sprake is van verdere concretisering van activiteiten vanwege onzekerheden. Onzekerheden omdat het de vraag is of de hogere ambities, deze investeringen enzovoort, de urgente uitvoeringstaken en de stijgende prijzen wel in de toekomstige exploitatiekosten kunnen en mogen worden doorgerekend. Die vraag is eigenlijk gericht aan ons, aan ons VV-leden, om te onderkennen dat Delfland voor enorme opgaven, enorme extra taken staat om de gevolgen van de klimaatverandering enigszins te kunnen opvangen. We zullen onder ogen moeten zien, en dat hebben gelukkig andere partijen ook al aan de orde gehad, dat de afspraken zoals gemaakt in het bestuursakkoord in 2019 omtrent tariefstelling nu al knellen. We zullen op zoek moeten gaan naar inkomsten, of in ieder geval ten minste het evenwicht zien te vinden tussen de kosten en inkomsten in de vorm van wellicht minder uitgaven, en hopelijk dan inderdaad dat we die rentelasten zouden kunnen verlagen, dan wel inkomsten bijvoorbeeld in de vorm van overheidssubsidies ten behoeve van klimaatadaptatie, want die zijn er zeker. Wellicht kan het college alvast een doorkijkje geven hoe zij dit verwachten in te vullen voor de komende jaren. Dat is dus een vraag aan het college. Met betrekking tot de waterkwaliteit, om de waterkwaliteit te verbeteren is emissiereductie noodzakelijk, zoals gezegd. Ik zie die toezegging de vervuiler betaalt helaas niet uitgewerkt in de begroting. Het staat ook in het bestuursakkoord, maar het is eigenlijk een goed instrument volgens de VV om de vervuilers bewust te maken door te laten, door de, die vervuiling en de kosten daarvan van opruiming te laten voelen in hun eigen portemonnee. Dus zeker niet laten vervallen die boetes enzovoort. Waterkwantiteit en klimaatadaptatie op pagina 23, de nadruk wordt gelegd op een robuust watersysteem om inundatie te voorkomen. Dat is inderdaad de wettelijke taak van het waterschap, maar ik mis toch in deze tijd een programma om droogte en bodemdaling zo veel mogelijk tegen te gaan. Er worden wel verkenningen gestart met betrekking tot grondwater en de bodemdaling, maar dat lijkt ons wat mager. Wij zouden zien dat er wellicht een plan kan komen om hiermee om te gaan. De bodem daalt achter de dijken al jaren en op een

gegeven moment komt het water onder de dijken door. Zo komt onze waterveiligheid ook onder druk te staan. In het kader van de klimaatadaptatie ligt de nadruk op samenwerken. Dat is inderdaad heel goed, samenwerken met allerlei organisaties, gemeenten en provincie. Allerlei partijen worden dus genoemd, maar ik mis eigenlijk de belangrijkste: het samenwerken met de natuur en het water zelf. Geef ze de ruimte, laat het ook een beetje, en laat ze ook een beetje met rust. Nederland is een aangeharkt park met rechte lijnen en weinig verrassingen. Onlangs was het waterschap Flevoland op tv met hun natuurvriendelijke oevers, waarin het natuurlijke leven en het heldere schone water weer is teruggekomen. De natuur kan zichzelf echt veel beter herstellen als je het maar de kans geeft. Dus vergeet ook niet het water zelf en de natuur in dat samenwerken met elkaar. Heb ik nog één opmerking over klimaatneutraal in 2050. Onze vraag is dan: kan die ambitie wat omhoog, zoals ze ook bij andere bedrijven hebben gesteld dat ze proberen om klimaatneutraal te zijn in bijvoorbeeld 2035? Dat was het, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jonker. Dan geef ik nu het woord aan de heer Jansen van het CDA.

De heer Jansen: Ja, dank u wel voorzitter. Ook vanuit het CDA complimenten voor dit goede stuk. Er is prima werk geleverd door de organisatie en inderdaad ik sluit me graag aan bij de woorden van mevrouw Jenniskens dat het stuk steeds beter wordt. Ook dank voor de beantwoording van de technische vragen. Er zijn een aantal, er zijn nog een tweetal technische vragen waar ik nog op antwoord wacht, ik hoop dat die voor de VV komen. Dat is enerzijds de vraag over de Omgevingswet en dan de gevolgen voor de KCC. Het gaat met name om of daar nu al op voorgesorteerd wordt, hoe de KCC ingevuld wordt. En de tweede vraag, dat was een aanvullende vraag over de zwemwaterlocaties. Verder valt het me op dat sommige programmalijnen nogal uitgebreid zijn en andere vrij beperkt, of vrij kort. Ik noem als voorbeeld paragraaf 3.2.3, het recreatief medegebruik. Dat zijn in totaal 26 woorden die eraan gewijd zijn. Op zich vind ik dat niet erg, maar goed, iets meer duiding voor een programmalijn is misschien wel wenselijk. Dan kom ik bij mijn inhoudelijke punten. De financiële situatie, daar hebben de voorgaande sprekers ook al over gehad. We hebben het dinsdag gehad over de reserves en ook het CDA maakt zich wel zorgen over de financiële situatie en de financiële houdbaarheid van Delfland op langere termijn. We zien inderdaad dat we toch wel redelijk snel waarschijnlijk door de reserves heen zijn als het gaat om die bijvoorbeeld gebruikt worden voor conservatie van tarieven. We zien ook dat er meer investeringen de komende jaren gepleegd wordt, andere sprekers hebben daar ook wel op gerefereerd. Vervolgens zien we ook dat eigenlijk de schuldenquote daardoor snel stijgt en dat we in 2026 boven 250 procent uitkomen. Mijn vraag was eigenlijk, dat was, die stond ook bij de technische vraag, maar mijn vraag is eigenlijk: waarom wordt het streven naar die maximale schuldenquote van 250 procent niet ook voor de periode na 2023 gehanteerd? Hetzelfde geldt eigenlijk ook voor mijn vraag over de tarieven. We zien eigenlijk dat die tarieven zoals die nu zijn gepresenteerd voor een langere termijn, dat die qua zuivering dalen, qua watersysteem stijgen, maar we vragen ons toch af: hoe, wat is dan het eindsituatie en gaan ze, gaan de tarieven inderdaad omhoog, of blijven ze gelijk, of gaan ze juist omlaag dan? En ook wat het CDA betreft denk ik dat we ook nog wel eens goed moeten kijken hoe we met die tarieven moeten omgaan. We hebben afgesproken in het bestuursakkoord dat we niet zouden, dat ze niet omhoog zouden mogen gaan, maar ik heb toch het gevoel dat we nu langzamerhand steeds meer ze naar beneden aan het schroeven zijn. Dan een opmerking over de data en data verzamelen, dat zie ik bijvoorbeeld bij beschoeiingen. Ik denk dat dat ook erg goed is en vroeg ik me, en ik zou eigenlijk willen oproepen om dat ook in de andere, om dat zo veel mogelijk te doen voor alle verschillende disciplines. Ik had nog een vraag gesteld over de Ecolleurenkoers, of we dat niet moeten promoten, want dat wordt nu gebruikt bij het maaien, maar volgens mij is dat heel nuttig ook om richting partners te promoten. Dus graag daar een antwoord op. Dan kom ik bij mijn vraag over de zwemwaterlocaties. Ik vond de PI die daarbij stond, die begreep ik niet zo goed. Tenminste, ik begreep wel wat er stond, maar ik kon hem niet zo goed duiden. Vorig jaar hadden we een PI van nul, nul zwemwaterlocatie die

we aanpakken, dat is het streven. Nu gaan we naar een andere PI toe, waarbij we zeggen: zes zwemwaterlocaties van alle zwemwaterlocaties mogen niet overschrijden met blauwalg. Mijn vraag is eigenlijk: die zes, is dat nou een, dat is het gemiddelde, maar hoe ligt dat verspreid over verschillende jaren? Heb je sommige jaren dat je richting drie zit of richting nul en andere jaren richting tien?

De voorzitter: Mijnheer Jansen, mijnheer Jansen. Mijnheer Jansen, mag ik u even onderbreken? U stelt best wel een aantal technische vragen, want dit zijn nou typisch volgens mij technische vragen die je heel goed van tevoren kunt stellen. Dus ik vraag u echt om u te concentreren op meer de oordeelsvorming.

De heer Jansen: Ja, nee dat is ook zo, maar sommige vragen werden al door uzelf als politiek bestempeld, dus die noem ik hier even. Ik ga verder met PFAS. Wat mij verbaast is het antwoord op de technische vraag is dat u eigenlijk, dat we eigenlijk heel weinig inzicht hebben in de bedrijven die PFAS uitstoten. Is dat zo? Want we maakten daar toch wel zorgen over. Of hebben we gewoon geen bedrijven die ... Ik kon daar op de beantwoording van de technische vraag kon ik daar niet duidelijkheid over krijgen en ik maak me daar zorgen over. Dan wil ik als laatste punt de verbonden partijen. Dank voor het goede overzicht wat is geleverd in de begroting. De doelstelling van de indirect verbonden partijen die wordt eigenlijk niet genoemd, terwijl ik denk dat dat wel belangrijk is omdat we daarmee ook gewoon wat meer sturing kunnen hebben op de verbonden partijen. Ik wilde nog, wil nog vragen ten aanzien van water, Aquaminerals, of u daarbij wilt kijken goed naar de aanbeveling vanuit de rekeningcommissie voor het opstarten van nieuwe verbonden partijen. Dat zijn mijn vragen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Jansen. Ik ga door naar de heer Van Valkenburg, VVD.

De heer Van Valkenburg: Dank u wel voorzitter. Voor ons ligt de begroting voor het komend jaar. De begroting is heel helder en geeft een goed beeld van hoe Delfland ervoor staat nu en in de komende jaren. Dank aan de portefeuillehouder en de organisatie hiervoor. De VVD heeft een achttal onderwerpen waar we graag van het college een reactie op willen. Ten eerste klare taal. Met de motie Klare taal heeft de VV zich uitgesproken om zo veel mogelijk duidelijke en eenvoudige taal te gebruiken. Voor dit jaar stond er in de begroting als activiteit het aanbieden van een actief programma om duidelijk taalgebruik te bevorderen. Toen dacht ik: nou ga ik eens kijken hoe dat in deze begroting zit. En ik dacht: ik houd het simpel, ik pak de inleiding. De inleiding, de eerste paragraaf daarvan bestaat uit drie zinnen. De eerste zin heeft 32 woorden, de tweede zin 31 woorden en de derde zin 25 woorden. De richtlijn voor klare taal is dat zinnen niet langer dan tien woorden zouden moeten zijn. Dus de vraag is: in hoeverre wordt dit nou integraal meegenomen bij het opstellen van teksten, om deze leesbaar en duidelijk te maken? Het tweede punt is het afkoppelen van de riool. Dat is een belangrijke manier om te zorgen dat wij inwoners droge voeten houden en dat we niet onnodig nieuwe zuiveringen hoeven te bouwen. Op dit moment zit het jaarlijks tussen twintig en dertig procent van het water wat er langskomt. Volgens de PI vermindering rioolvreemd water wordt dit elk jaar met een procent verminderd. Wat is er nodig om meer riool af te koppelen? Want het oogt weinig ambitieus de PI, want die blijft alle jaren op een procent staan. Het volgende item is rondom watersystemen. Recent is er gekozen om geen trekker te zijn van de Erasmusvaart. De reden om in te zetten op de Erasmusvaart was om het watersysteem meer robuust te maken en dan vooral voor Den Haag. Dit probleem is nog niet opgelost, dus graag horen we wat de plannen van het college zijn om het watersysteem meer robuust te maken. Daarnaast zien we ook dat in de activiteiten er gemeld staat over het uitvoeren van watersysteemanalyses op basis van de recente klimaatscenario's van de KNMI. In hoeverre is in de begroting ook al rekening gehouden met deze, met de verbetermaatregelen die hieruit voortkomen? Dan door naar klimaatadaptatie. Heel goed is om te zien dat er extra geld wordt uitgetrokken voor de Rainlevelr om de wateroverlast in het glastuinbouwgebied te

beperken. Wel zien we dat het budget gehaald wordt uit het stimuleringsfonds Klimaatadaptatie. Vraag is wat we nu niet kunnen doen op het gebied van klimaatadaptatie wat we anders wel hadden willen doen. Dan naar de waterkwaliteit. Eerder hebben we aangedrongen op meer meten van de waterkwaliteit. Hoe zit dit in de begroting verwerkt en wat heeft u nodig om nog meer te gaan meten? De tekst over monitoring op pagina 18 is erg vaag en weinig concreet. Dan naar de financiën. Er wordt druk gewerkt aan zero-based budgeting, en op dit moment zien we dat dit vooral verschuivingen veroorzaakt tussen beide systemen. Wanneer is de verwachting dat dit is afgerond en welke gevolgen zal dit nog hebben, is de verwachting? Dan naar de netto schuldquote. De doelstelling is om de netto schuldquote onder de 250 procent te houden, zoals afgesproken in het bestuursakkoord. Komende jaren daalt deze tot 2024 en daarna schiet deze in 2026 weer boven de 250 procent. De voornaamste reden hiervoor is dat onze kasstroom vanaf 2023 negatief wordt, oftewel we geven meer geld uit dan we binnenkrijgen. Graag zouden we een voorstel zien hoe we kunnen voorkomen dat de NSQ weer boven de 250 procent uitkomt. Wij willen dat Delfland financieel gezond blijft, nu en in de toekomst. Sobere en doelmatige uitgaven is daarbij heel belangrijk. Dan naar de lasten. De VVD is zeer positief over gelijkblijvende lasten en voor veel profielen zelfs een verlaging. Een verlaging komt vooral door de lagere zuiveringsheffing, dat is het gevolg van de strikte scheiding van de kosten voor zuivering en waterbeheersysteem. De suggestie van AWP om te kijken, om al een reservering te maken voor de zuivering is een goede, maar dat betekent dat er extra bezuinigd moet worden binnen het waterbeheersysteem. Wel zien we dat de WOZ-waardes de afgelopen jaren sterk gestegen zijn. Dus nu de vraag is in hoeverre de huidige profielen nog representaties zijn voor ons gebied, of zouden we in onze profielen ook de waardeestijging van de woning moeten meenemen. Voorzitter, ik sluit af. De begroting ziet er solide uit en geeft uitstekend invulling aan het bestuursakkoord dat door alle partijen hier is ondertekend. Veel dank aan de organisatie om de begroting elk jaar weer te verbeteren, zodat wij als bestuur onze taak goed kunnen uitvoeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Valkenburg. Ik geef nu het woord aan mevrouw Dijkshoorn, Ongebouwd.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel voorzitter. Allereerst complimenten en dank aan de organisatie voor de voorliggende begroting, voor de inzet die er gepleegd is om een goed leesbaar en een goed in elkaar gezet stuk op tafel te brengen voor ons. We hebben aandachtig de begroting gelezen als fractie en we zien dus dat Delfland de taken serieus op zich neemt en daar goed mee aan de slag gaat voor het volgende jaar. We hebben al het bestuursakkoord als leidraad genomen. De kosten blijven gelijk, we hebben geen inflatiecorrectie. Op zich is dat ook heel goed om te noemen naar de buitenwereld, vooral in deze zeer moeilijke tijd waarin alles duurder wordt en het eind daarvan nog niet in zicht is. Dat stelt ons voor keuzes voor onze kerntaak. Er komt veel op ons af en we moeten ermee doen. De watersysteem, dat gaat omhoog, tenminste, de kosten daarvoor. Kunnen we alles wel doen voor het geld wat we daarvoor ophalen? Zoals velen al hebben gezegd gaan de tarieven van de zuiveringsheffing naar beneden. Wat ons betreft zou een reserve daarin zijn op zich wel goed, maar zoals we in de meerjarenraming zien, ook zien, blijft de zuiveringsheffing tot 2026 op de basis van de gegevens van nu naar beneden gaan. Dus dat maakt aan de ene kant voor ons niet te veel zorgen, maar veel meer over het watersysteem, want daar gaan de tarieven vanaf 2023 in de meerjarenraming erg omhoog. Wat wij zien, de notitie die bedrijven deze week naar de fractievoorzitters heeft gestuurd en die misschien ook heel goed is om bij dit stuk te voegen als , en dat is voor ons een belangrijke. We zien daarin ook vanaf de driehoek de schuldquote, hoe we daarmee omgaan. Het baart ons ook zorgen als fractie zorgen dat we 2026 de goede lijn niet meer inzetten en een negatieve kasstroom hebben. We zouden dat graag in 2000...

De voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn. Mevrouw Dijkshoorn, een, u refereert aan een document waarvan ik betwijfel ...

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Oké, ik zal het anders zeggen.

De voorzitter: ... of iedereen dat document kent. Dus misschien, het lijkt me ...

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, ik zal het ...

De voorzitter: ... zinvol om daar niet naar te verwijzen, want anders ...

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja. Ik zal het al anders proberen te zeggen. Voor wij maken ons vooral zorgen over de schuldquote van Delfland. In 2026 komen we, gaan we weer ruim omhoog dan waar we nu staan. De negatieve kasstroom is dan ook aanzienlijk en wij zouden graag willen zien dat we blijven, of in ieder geval de lijn weer naar beneden neerzetten. Want hebben we ... Want dat heb ik al eerder verteld, hebben we wel genoeg geld straks om het te doen? 2023 gaan we de eerste aflossingen doen. Ook dat zal dan voor de meerjarenraming en voor de komende tijd meer gevolgen hebben. We maken ons zorgen om het weerstandsvermogen. We waren van 1,9 en gaan met een uit een ruim gaan we naar een voldoende toe, naar 1,4. Daarnaast zien we een verhoging bij het opnieuw bulletkrediet van 19,6 miljoen. De normering van dijken en kades blijft doorgaan natuurlijk, en we kunnen niet achterblijven om onze dijken op orde te houden. Maar waar we ons meer zorgen om maken, dat is vaak de moeilijke kades met ook wegen waar gemeentes aan de lat staan. Hoeveel minder heeft Delfland om de kades op orde te krijgen wanneer gemeentes achterblijven in hun procedures, of in hun inzet daarop? Dan kunnen wij alles doen, maar ligt het aan de gemeente om te wachten. Samenwerking is daarom ook belangrijk. Als ik kijk naar de begroting, op pagina 19 over het zwemwater. ChristenUnie heeft daar ook al naar verwezen en daar staat in dat wij meer dan wettelijk verplicht is gaan doen. Maar we willen ook wijzen op een afspraak die we hebben gemaakt. We hebben het afwegingskader zwemwater, maar ook hebben we afgesproken dat we zwemwaters die we hebben aangepakt niet opnieuw zouden doen en daar geen kosten voor maken. Zoals het er nu staat, gaan we die weer doen en daar is onze fractie niet voor. Waar we ons zorgen maken is ook de waterkwaliteit. Er wordt vaak geroepen naar tuinders, maar kijk ook naar natuur. We zien bij de technische vragen die wij gesteld hebben hoe natuur zelf ook een veroorzaker is van vervuiling. De natuurvriendelijke oevers werd ook naar verwezen. Delfland heeft al sinds 2000 natuurvriendelijke oevers, en voor sommige, dus die zijn er al meer dan twintig jaar, is het resultaat middelmatig. Veel riet als oevers die de andere planten verdrukken. Ook daar zullen we veel meer aandacht moeten doen om de water, in overig water dan te verbeteren. Met de KRW maken we ons zorgen over de dit jaar misschien nog vastgestelde zevende nitraatrichtlijn. Vooral voor de agrariërs in het gebied zal dit grote gevolgen hebben. We vinden het jammer dat Delfland meegegaan is in de zienswijze voor de Unie en niet hun eigen zienswijze heeft opgesteld, want wij zijn toch heel wat anders dan een zandgrondgebied dan het Delflands gebied met de vele sloten. Daarnaast zijn we blij met de Leidraad Bodemdaling Midden-Delfland die opgesteld is. Een unieke samenwerking tussen de gemeenten en Delfland, die we hopen in de komende jaren verder uit te werken en waar mogelijk met samenwerking met Delfland op kunnen pakken. Volgens mij wil ik het daar eerste termijn even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkshoorn. Dan geef ik nu het woord aan de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Dank u wel voorzitter. We hebben afgesproken om het kort te houden, dat kan ook gelet op de voorgeschiedenis. Waardering voor de opstellers van de begroting, in het bijzonder waardering voor hoogheemraad Ouwendijk. Ik had het idee dat we af en toe aan hem vroegen van een cirkel een vierkant te

maken. Ondanks al zijn goede acties zal ook dat hem niet lukken, maar het resultaat wat er nu ligt dat heeft onze instemming. De lasten zijn nagenoeg gelijk gebleven, althans voor 1922 wordt dat zo, we hebben de financiën op orde. Althans, voor 2022 kunnen we door. Maar er zijn veel uitdagingen, ook anderen zijn hierover begonnen. Overlast van water, opvang van water, bescherming van dijken, waterafvoer, zuivering, medicijnen en PFAS die zijn al genoemd. Ik vraag me af we voor een aantal zaken niet meer een beroep kunnen doen op het Rijk voor wat betreft financiële ondersteuning en dat geldt ook richting Europa, is het niet mogelijk om met gezamenlijk met andere waterschappen dan wel met de Unie wat meer projecten via Europa te laten financieren? Als ik het heb nu over de externe, dan zien we ook een aantal factoren die ons tegen, die we tegen kunnen komen. Dat is de toenemende inflatie, teruggang in de koopkracht, explosieve stijging van de gastarieven en andere energie, niet indexeren van de pensioenen enzovoort. Dat betekent, voorzitter, dat dat, dat onze belastingplichtigen in toenemende mate volgens 50PLUS in de problemen komen. Bij het opstellen van de begroting was het gasprobleem nog niet aan de orde, maar ik zie dat met grote zorgen op ons afkomen. De ramingen die er nu liggen zijn historisch ook bepaald, daar valt op dit moment niets op af te dingen, maar ik houd eerlijk gezegd mijn hart vast, maar we zullen zien. Dus wat ons betreft akkoord met deze begroting en we gaan er weer voor. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Fekkes. Ik zie dat de heer Van Kretschmar zich ook bij ons gevoegd heeft, maar ik neem aan dat de heer Verhage nog steeds het woord voert. Klopt dat, of niet? Is het de heer Van Kretschmar?

De heer Van Kretschmar van Veen: Nee, ik zal het woord voeren.

De voorzitter: Oké.

De heer Van Kretschmar van Veen: Excuses voor mijn verlaten, maar dat heb je als je een uur in de file staat, maar blij dat ik het nog gehaald heb. Allereerst ook de complimenten voor het document, het is helder, het geeft een goed beeld van waar we staan en waar we naartoe gaan. Maar het is al vaker gezegd: met name de toekomstverwachting die baart ons zorgen, dus daar wil ik niet al te veel meer over zeggen, maar dat is natuurlijk met name de schuldquote waar je dat in terugziet. Ik zie dan ook uit naar de twee vragen die in de commissie BFO zijn gesteld en die de heer Ouwendijk nog zou beantwoorden. En dat is, ik zal het even herhalen omdat hier ook andere mensen bij zitten, om een overzicht te geven hoe de opstelling van de, het watersysteem en de waterzuivering voor de verschillende categorieën hoe dat uitpakt voor verschillende belastingbetalers. Dan zou de verwachting zijn dat ook in de toekomst op een vergelijkbaar niveau blijft. Dat is iets wat wij nu niet uit de begroting kunnen halen, dus dat overzicht ontvangen we graag. De tweede vraag was om te kijken in hoeverre de dempingsreserve die van 8,75 miljoen die nu in zijn geheel wordt ingezet om het totaal aan het watersysteemplasten om dat te verlagen, om dat getrapte te doen en dat dus in eerste instantie te doen door de ingezetenen op nul te houden en die nu een voordeel hebben, en vervolgens met rest van die reserve te kijken of we de andere categorieën kunnen compenseren. En uitkomst hiervan zou kunnen zijn dat we minder uit de reserve hoeven halen waardoor die dus ook langer inzetbaar blijft. Die twee vragen die zie ik graag tegemoet. Een algemene opmerking, wij vinden het teleurstellend dat we bij elke begroting en ook bij het jaarverslag weer moeten vragen om dat overzicht van de KPI's, want dat kan toch niet zo moeilijk zijn. Het geeft bij mij eigenlijk een signaal dat niet zo belangrijk vinden en dat stoort mij. Ik ben natuurlijk zelf een van de voorvechters van de KPI's, ook al in de vorige periode. Op een gegeven moment moet dat gewoon een onderdeel van je zijn en daar moet niet voortdurend naar gevraagd worden. Dus dat, ik wil dat echt dat laatste keer is en ik verwacht gewoon dat dat bij de volgende P&C- documenten daar waar we hebben afgesproken dat dat er ook bij zit. Die schuldquote, dat kun je op twee manieren kun je het

benaderen. Je kunt zeggen: of we gaan meer inkomsten genereren, maar we zouden natuurlijk ook nog eens naar de besparingen kunnen kijken. Dan heb ik denk ik een goed onderwerp. Wij zien dat de organisatie met 40,3 fte wordt uitgebreid, dat is nogal niet wat op het totaal aan fte's binnen Delfland, en onze fractie vraagt ons echt af of dat nou in volle breedte nodig is. We zien dat met name in de ondersteuning, organisatie en bedrijfsvoering, daar gaat het om 25,3 fte. We weten dat daar natuurlijk een aantal fte's voor de security in zitten, dus dat is niet zozeer onze verbazing, maar de rest vinden wij toch wel heel veel voor een organisatie die nota bene ook net een reorganisatie achter de rug heeft. Al met al gaat dit een kostenverhoging van 8,5 miljoen met zich meebrengen, dus wellicht is daar, er is of een betere verklaring dat dit aantal nodig, of er is misschien een mogelijkheid om toch wat op 8,5 miljoen te besparen en daarmee dat gat in inkomsten en uitgaven te dichten. Ook wij hebben een probleem met de formulering over het zwemwater. Wij vinden het ongepast dat na een hele goede discussie over een afwegingskader waar nu in staat dat we meer gaan doen dan wettelijk verplicht, dat zal het afwegingskader wel uitwijzen. En wij maken ook bezwaar tegen de opmerking dat we nemen besluiten over een eigen maatregelenpakket per zwemlocatie. De vraag die ik daarover heb gesteld: gaat dat over nieuw aan te pakken locaties of over reeds aangepakte locaties? Het antwoord is: nee, het geldt voor alle locaties. En ik wil met kracht uitspreken: dat is een wijziging van het beleid, dus daar zullen we echt het gesprek over aan moeten gaan, want dit is gewoon niet de afspraak. Daar kunnen we heel simpel en kort over zijn. Dat waren mijn vragen en punten. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Kretschmar. Dan wil ik toch nog even kijken, is de heer Van Boxmeer, is die nog aanwezig of weer aanwezig? Ik zie een ... Ik zie in ieder geval een interruptie van de heer Hombergen. De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ja dank u wel. Het is inderdaad in vorm van een interruptie, maar ik wilde even een bijval geven voor het pleidooi om de KPI's gewoon te rapporteren en daar vooral ook intern op te sturen en die heel vaak in managementrapportages of in gesprekken aan de hand te hebben. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Hombergen. De heer Van Boxmeer is volgens mij niet aanwezig, dus dan wil ik nu de diverse hoogheemraden de gelegenheid geven om te reageren. Laat ik beginnen met mevrouw Koop.

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u wel. De meesten van u die hebben zich ook uitgesproken over de zorgen van de klimaatverandering. Dat is natuurlijk terecht, want die klimaatverandering die voelen we en ervaren we nu al. U heeft dat met name ook gerelateerd aan de maatregelen die wij komend jaar willen houden en anderzijds wordt er ook gerelateerd aan de cijfers van het KNMI en zelfs ook nog aan de motie. Alles neemt het college zeer serieus. Ik vind, heb de vragen ook van mevrouw Jenniskens gehoord over de financiën die worden, die zijn opgenomen over klimaatadaptatie. We stellen zelfs meer geld beschikbaar voor klimaatadaptatie, alleen wat we niet meer doen, en volgens mij is daar ook nog een vraag over gesteld door de heer Van Valkenburg, wat we niet meer doen zijn de kleinschalige projecten. Dat gaan we volgend jaar in ieder geval niet meer doen en we willen nu voor het komend jaar grotere stappen maken op het gebied van klimaatadaptatie, waarbij we ook extra kijken, zoals eerder toegezegd bij de behandeling van de kadernota, naar meer kwetsbare gebieden. Er is ook gevraagd naar de, door de heer Van Valkenburg, naar de Erasmusvaart. Nou, daar hebben we het vorige, afgelopen dinsdag ook uitgebreid over gehad, we hebben het ook in de informatieve VV erover gehad. Wat wij gaan doen, en u krijgt daar binnenkort ongeveer in januari een procesvoorstel van toegestuurd, is dat we de analyse wateroverlast, de strategie wateroverlast gaan herijken zodat we in ook in die zin grotere stappen kunnen gaan nemen. Ja de ... Mevrouw Jonker die heeft ook gevraagd, en ik meen ook dat de heer Fekkes daaraan heeft gerefereerd, zijn er niet externe gelden voor

klimaatadaptatie? Ik kan nu alvast zeggen dat wij nu met twaalf gemeenten een investeringsagenda, een uitvoeringsagenda hebben opgesteld die deels wordt gefinancierd door het Rijk en vanuit het deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie, en alles, als alles meezit dan gaan we die op 19 november gaan we die met elkaar ondertekenen zodat we ook hier in de regio grotere stappen kunnen maken. Volgens mij zijn dat de vragen die ik tot op heden heb kunnen beantwoorden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Koop. Dan geef ik nu het woord aan de heer Belt.

De heer Belt: Dank u voorzitter en dank aan alle leden voor de woorden die zijn gebruikt en de vragen die zijn gesteld. Ik zal op een aantal ingaan, te beginnen met de vraag van mevrouw Jenniskens of het boetesysteem wel genoeg is opgenomen. In 2022, dus dat is waar deze begroting over gaat en wat wij hebben opgenomen, ontwikkelen we het juridische spoor om overtreders te kunnen beboeten en wij zullen, u noemt een nieuw rapport van een van de rekeningcommissies, en wij zullen die nieuwe inzichten die dat geeft ook gebruiken om dat nieuwe juridische spoor ook te ontwikkelen volgend jaar. Dus dank daarvoor, voor die suggestie. Dan zijn er een aantal opmerkingen gemaakt over zwemwater. Daarvoor herhaal ik graag dat alle inzet voor zwamwater doen we conform het vastgestelde beleid. Zoals we in de afgelopen VV hebben, wat ik daar gezegd heb is dat we begin volgend jaar met een overzicht komen van de locaties waar we beogen te gaan investeren en waar u dan ook een besluit over kunt nemen in de loop van dat jaar. Dan een vraag van de heer Hofman over recreatief medegebruik. Daar is nog geen sprake van investeren. De heer Jansen heeft daar ook over gevraagd, of die maakte een opmerking dat er over recreatief medegebruik eigenlijk nog heel weinig in staat in deze begroting. U wordt eigenlijk op uw wenken bediend zou ik bijna zeggen, want het stuk wat afgelopen week eigenlijk op de commissie zou staan en nu naar de commissie van 30 november gaat, daar krijgt u eigenlijk uitgebreid de tijd om daarover te discussiëren met uw collega's. Dus er komt een hele visie aan. Datzelfde geldt eigenlijk ook voor de opmerking die u maakte over de Ecolleurenkoers. De Ecolleurenkoers is nieuw beleid waarin we door ander maabeleid meer ruimte voor natuur kunnen maken in het gebied. Daar gaat het college binnenkort een besluit over nemen en ook dat zal resulteren in een besluit in de aanstaande commissie van 30 november, dus dat komt daar ook terug. Mevrouw Jonker heeft ook nog een vraag gesteld over dat de toezegging voor de vervuiler betaalt niet in de begroting zou staan. Daarvoor verwijs ik toch naar het kopje emissiereductie wat we onder de portefeuille waterkwaliteit hebben neergezet. Daar, en zoals ik net ook zei, daar ontwikkelen we komend jaar het juridische spoor verder door en daar zoeken we dus ook naar meer mogelijkheden, maar handvatten om zaken op te sporen en hogere boetes worden daar ook bekeken. Even kijken. Dan is er een vraag van de VVD, ja we zouden toch meer gaan meten? We gaan volgend jaar innovatiever en ook meer meten. We gaan, we zijn continu bezig om dit te verbeteren en innovatiever, voorbeelden zijn van drones inzetten, onze vismigratievoorzieningen worden veel slimmer met allerlei meetapparatuur, en we zetten ook bijvoorbeeld de meettechniek met eDNA voort. Volgend jaar gaan we ook meer meten op het gebied van bioassays daar hebben we het ook dinsdag in de commissie even over gehad. En ook in het overig water gaan we volgend jaar aan de slag en daar zal ook meer gemeten worden en dat doen we met ook gemeenten. Even kijken, dan zou ik graag nog willen aangeven dat ook in het kader van het KRW-pakket dat er de organisatie extra aandacht heeft ook voor het goed functioneren van natuurvriendelijke oevers, dus dat zit in dat pakket dat we dat kunnen doen. En, even kijken, dan was er nog een korte reactie over het zevende nitraatactieprogramma en hoe Delfland daarop gereageerd heeft. Graag vul ik daarop aan dat er ook vanuit het, de waterkwaliteitsregio Rijn-West, dat is zo'n beetje heel West-Nederland, is er een extra reactie gestuurd waar ook de verschillen in grondsoort nog extra zijn benadrukt en waar ook het issue van de smalle percelen in met name het westen van het land nog eens extra benadrukt. Dus daarmee ligt er een iets uitgebreidere reactie dan die eerst via de Unie alleen gegeven is. Daar wil ik het bij laten, dank.

De voorzitter: Ik zie een, mijnheer Belt, ik zie een handje van de heer Hombergen. De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ja, dank u wel. De heer Belt refereert nu net aan een rapport en mijn vraag is eigenlijk of wij dat rapport kennen als VV, of als dat rapport ter hand is gesteld, of dat wij op een bepaalde manier dat kunnen krijgen. Rapport dat u net noemt over de grondgesteldheid en de andere vorm van de percelen.

De heer Belt: Nee dat is geen rapport, dat is een zienswijze vanuit het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West op het zevende nitraatactieprogramma van het Rijk. Die zienswijze die is openbaar.

De heer Hombergen: Oké. Kunt u ons zeggen waar wij dat kunnen vinden, of daar ons wat handvatten voor geven? Wellicht naderhand, na deze vergadering.

De heer Belt: Ik kan zorgen dat daar een link toe wordt gegeven waar die te vinden is.

De heer Hombergen: Dank u wel, dan zijn we weer op hetzelfde niveau. Ik dank u.

De heer Belt: Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie ook nog een handje van de heer Hofman.

De heer Hofman: Ja dank u wel voorzitter. Wij hebben nog aandacht gevraagd voor de lozing recreatievaartuigen. Dat is er even doorheen geslipt, dus ik wil graag weten wat daar de reactie op is van de hoogheemraad.

De voorzitter: De heer Belt, wilt u ...

De heer Belt: Ja, daar hebben wij zeker aandacht voor. Er is een landelijk verbod op lozen vanuit de recreatievaart en daar wordt ook op gehandhaafd. Ik hoorde ook dat daar op dit moment ook een nieuwe manier van handhaving in zicht is door het verzegelen van toiletten onder andere. Dus daar is zeker aandacht voor en dat doen we, ja dat doen we natuurlijk niet alleen wij, maar dat is ook met de provincie en de andere organen die daar een rol hebben.

De voorzitter: Dank u wel de heer Belt. Dan heb ik drie toezeggingen genoteerd. Dat is dat u de VV zal informeren of de ontwikkeling van het juridisch spoor, waarbij rekening gehouden wordt met de inzichten uit dat rapport van een rekeningcommissie of rekeningkamer. Ten tweede dat u de VV zal informeren begin volgend jaar met een overzicht van plassen waar mogelijk maatregelen genomen gaan worden, zodat de VV betrokken kan worden met, bij de besluitvorming daarover. En u heeft net nog toegezegd dat u die zienswijze van het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-West op het zevende actie nitraatprogramma, dat u dat ook zal delen. Is dat een goede samenvatting, mijnheer Belt?

De heer Belt: Voorzitter, de tweede toezegging over het zwemwater is eigenlijk een herhaling van de toezegging die ik in de afgelopen VV gedaan heb.

De voorzitter: Oké.

De heer Belt: En de eerste toezegging is, die zou ik willen neerzetten als dat wij de inzichten die uit het door mevrouw Jenniskens genoemde rekeningcommissierapport, die gebruiken wij mee in het ontwikkelen van het juridische spoor.

De voorzitter: Oké.

De heer Belt: En de derde klopt inderdaad.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Egas.

De heer Egas: Dank u wel voorzitter en iedereen ook bedankt voor de opmerkingen en de vragen die gesteld zijn. Ik wil ze gewoon eventjes een beetje in volgorde, en sommige zal ik zo ook samenvatten. De zoetwaterfabriek, dat is inderdaad zoals ik gisteren ook in de commissie aangegeven heb op dit moment best even een uitdaging voor ons, maar ons streven is om dat zeker van dat uitstel geen afstel te maken, dus we doen daar alle mogelijke moeite van om goede technieken te vinden om daar in ieder geval goed water uit te kunnen krijgen. De samenwerking, zoals ik gisteren ook al aangaf, met de gemeente Vlaardingen en de provincie voor wat betreft de vernieuwing van De Groote Lucht loopt volop en daar zijn we ook goed met elkaar over in gesprek. Dan de investeringen op De Groote Lucht. Die zijn meegenomen in die meerjarenin..., of de strategische meerjareninvesteringen, dus die komen opnieuw zodanig ook weer terug denk ik, maar misschien maai ik dan het gras voor de voeten van mijn collega Ouwendijk weg, in de begroting en in de schuldquote komen die terug, en dat zijn inderdaad de investeringen die we dan in de jaren 5, 6, 7, '28 moeten doen daarvoor. De zorgen die we hebben met elkaar is over PFAS, zoals de heer Hofman ook aangaf. Ja die delen we met elkaar, er is natuurlijk net een rapport van STOWA wat uitgekomen is dat er PFAS op ons influent zit en op ons effluent zit, en zoals ik gisteren ook aangaf zijn we blij dat we meedoen met een Europees programma, Prometheus, om te kijken van hoe we PFAS goed kunnen meten en hoe we daar mee om kunnen gaan, maar het is inderdaad een zorg die we met elkaar hebben en waar we naar kijken van wat we daaraan kunnen doen. Dan hadden we de vraag van ja, klimaatneutraal in 2050, kunnen we dat niet sneller doen? We hebben in al onze plannen steeds aangegeven dat we als stip op de horizon 2050 hebben staan, maar dat we echt niet zullen aarzelen om die stappen die we eerder kunnen zetten ook eerder te gaan zetten. Daarbij wil ik ook graag verwijzen naar de Strategie Transitie Waterketen 2050 waar we die transitiepaden hebben benoemd, hoe we daar willen komen. De Aquaminals werd nog even gevraagd en dan met name of we daar wel het rapport van de rekeningcommissie meenemen. Dat hele kader, afwegingskader wordt uitgebreid behandeld in het voorstel wat in een volgende commissievergadering met u besproken zal worden. Het rioolvreemd water, die een procent, ja dat klinkt niet uitdagend, maar het is echt iets wat we binnen NAD met onze partners hebben vastgesteld en de gemeentes staan daarvoor aan de lat om dat allemaal te gaan realiseren. We hebben daar in het verleden zeker ook vanuit de OAS De Groote Lucht samen opgetrokken om te kijken van hoe kunnen we dat realiseren met elkaar, hoe kunnen we daar een versnelling in aanbrengen. Dat zullen we blijven doen, maar het ligt echt bij de gemeenten en die een procent is voor de gemeentes al een hele grote uitdaging om dat te realiseren. Dus daar, ik hoop dat we dat allemaal gaan halen met elkaar, en daar is in ieder geval de hele samenwerking binnen de Netwerk Waterketen Delfland ook op gericht met al onze partners. Nou ja, dan was er ook nog de vraag, we geven meer geld uit dan wat er binnenkomt, maar vergeet ook niet dat we voor hele grote investeringen staan, zeker als we even naar de waterketen kijken en we kijken naar alles wat we moeten voor De Groote Lucht. Ik denk dat ik zo eventjes de vragen beantwoord heb mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Egas. Geef ik nu het woord aan de heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Ja dank u wel mijnheer de voorzitter. Dank ook voor de vragen. Uit enkele vragen daar spreekt bezorgdheid uit en ik snap dat natuurlijk wel. Aan mij is ook wel eerder gevraagd: maak je je dan zelf geen zorgen? En dan is mijn antwoord van ja, ik zit hier niet om me zorgen te maken, maar ik zit hier om oplossingen voor te stellen voor de problemen waar we op dagelijkse basis mee geconfronteerd worden. En

die oplossingen die vindt u ook voor een belangrijk deel terug in deze begroting. Ik ga eerst hoog over een paar noties afgeven, om toch te proberen dat de scheefgetrokken beelden die, althans zoals ik dat dan zie, die bij verschillenden van u op dit moment leven, om eens te kijken of we dat een goede kant op kunnen laten kantelen. Als je naar de ontwikkeling van de netto schuldquote kijkt, dan zie je dat in het bestuursakkoord staat dat wij in 2023 op 250 procent uit zouden komen. Dat is een streven. En naar het zich nu laat aanzien kunnen we dat streven ook halen. Verderop in de tijd, als je daar kijkt, want we geven ook bij deze begroting zoals gebruikelijk een meerjarenraming af. Die meerjarenraming is indicatief, die wordt ook niet vastgesteld, daar kan ook niemand wat dat betreft rechten aan ontnemen. Maar die meerjarenraming laat in 2026 zien dat de netto schuldquote op 251 procent uitkomt. Dat lijkt een vrij absoluut getal, maar iedereen die gewend is met getallen om te gaan, die zal zich natuurlijk realiseren dat daar hier geen sprake van is. Maar hoe verder je in de tijd zit, hoe onzekerder dat het wordt. Voorspellen is nou eenmaal ingewikkeld en zeker als het over de toekomst gaat, dat is alleen maar moeilijker. Dus neem die langere termijnvoorspellingen, zie die toch vooral als een bandbreedte. Alleen omwille van de presentatie staat er één getal, maar je zou net zo goed kunnen zeggen dat die uitkomt tussen de 240 en de 260 procent en in die zin nog steeds op het niveau blijft waar die dan in 2023, aan het einde van deze bestuursperiode op uit zou moeten komen. Kijken we naar die investeringen die in die periode daarna worden gedaan, ik heb wat opmerkingen gehoord over de negatieve kasstroom, maar dat is natuurlijk hartstikke logisch. Als je op enig jaar, of in enig jaar, forse investeringen moet doen, zoals in bijvoorbeeld in De Groote Lucht, die ook in deze meerjarenramingen zijn meegenomen, dan spreekt het voor zich dat er dan sprake is van een negatieve kasstroom. In de tussenliggende periodes, daarvoor en daarna, is die kasstroom dan positief, en dat is op zich ook logisch, want anders zou je niet tot aflossing van leningen over kunnen gaan. Als je verder kijkt in die meerjarenraming, dan zie je dat de belastingontvangsten, dus de lasten die wij bij onze burgers in rekening brengen, dat die gemiddeld genomen op hetzelfde niveau blijven. Na 2023, wij kunnen niet over ons graf heen regeren, dus is er een bescheiden inflatiecorrectie van anderhalf procent meegenomen, en dan zie je dat al die activiteiten die gepland zijn, dat die binnen een redelijke netto schuldquote van 250 procent, om en nabij zal ik er dan gelijk maar bij zeggen, want anders dan steekt iemand zijn vinger op en die zegt: maar er staat 251, dat klopt, maar het kan net zo goed 255 of 245 zijn. Al die ontwikkelingen die blijven binnen die redelijke marges. Hetzelfde geldt voor de tarieven. Ik verkeer in de veronderstelling dat bij de beantwoording, bij de technische beantwoording al de samentelling van de twee systemen was gevoegd, dus van de zuivering en de watersysteemheffing samengenomen. Dus, en als die er nog niet bij zit dan zal die zo snel mogelijk worden toegevoegd. Ik heb hem inmiddels gezien, dus hij is, hij circuleert in het rond. Dan de, met betrekking tot de opmerkingen die gemaakt worden over onttrekkingen aan de reserves. Als je alleen al kijkt wat we in 2022 toe gaan voegen aan de reserveringen ten behoeve van het zuiveringssysteem, dan praat je alleen al over een bedrag van 24 miljoen euro. Dus daar gebeurt echt wel iets en dat heeft met name ook zicht op, dat wordt met name ingegeven, geeft zicht op de investeringen die we in de toekomst op de zuiveringen moeten doen. Dus we reserveren nu al geld voor toekomstige kapitaallasten. Dat is wat mij betreft een voorbeeld van hoe je een solide financiering in elkaar steekt en vraagt ook, geeft ook aan hoe wij kijken tegen degelijke en sobere financiële huishouding. Dan heb ik nog een aantal feitelijke vragen waar ik even op wilde reageren. Mevrouw Jenniskens die had het over een systeem van boete, ik heb iemand gehoord die stelde de vraag met betrekking tot de verhoging van de watersysteemheffing die we opleggen bij de glastuinbouw. Die zou je wel met honderd procent kunnen verhogen, want daar komt vervuiling vandaan. Dat is natuurlijk ontzettend vervelend. A is niet aan te wijzen waar het precies vandaan komt, het wordt wel in het gebied vastgesteld, dat is zonder meer waar, maar het is natuurlijk heel vreemd dat als je buurman door rood licht rijdt, dat jij dan een bekeuring op de mat vindt thuis. Dat is natuurlijk niet de bedoeling en dat sorteert ook geen enkel effect, dat werkt alleen maar kostenverhogend en zal nimmer leiden tot een oplossing. Beter is om, en dat hebben we ook eerder toegezegd, om in het komende begrotingsjaar te kijken, op welke manier kunnen we dat nou goed inregelen

dat ook daadwerkelijk vervuilen niet loont. En niet dat we dat in '22 in gaan voeren, maar dat we '22 gebruiken om daar een goed systeem voor op poten te zetten of überhaupt te kijken of dat mogelijk is. Er zijn veel wettelijke regelingen waar je dan mee te maken hebt en waar je rekening mee zal moeten houden. Heb ik al een heel aantal vragen gehad. Inflatiecorrectie, lange termijn, knelpunten, goed gedrag belonen. De heer Heijboer die stelde een aantal vragen en hij maakte een aantal opmerkingen met betrekking tot het feit dat de lasten die wij aan de burger in rekening brengen worden bepaald door de hoogte van de begroting. Ik vertaal mijn woorden maar even, ik vertaal zijn woorden maar even naar mijn woorden toe, maar dat is wat je op enig moment goed in de gaten moet krijgen, dat de hoogte van de begroting is bepalend voor de hoogte van de tarieven. En dat zijn politieke keuzes die daar gemaakt worden. Als je niet kiest, dat kan natuurlijk ook, maar dan loopt het alleen maar op. Als je wel kiest, dan kun je beheersen. De heer Hofman die stelde een vraag over tariefverhoging dempen, die heb ik beantwoord met betrekking tot mijn opmerkingen over de reserves. Mevrouw Jonker die had het over de bijdrage van andere overheden. Ik heb nog een vraag gehoord die ging over financiering door bijvoorbeeld Europa. Weet dat wij daar oog voor hebben, dat we daar goed naar kijken. Niet alleen als Delfland, maar ook binnen de Unie van Waterschappen. Dat er een lobby in zowel in Nederland in Brussel loopt voor dat soort financieringen, en dat als zich kansen voordoen, dat wij die dan in ieder geval zullen grijpen. De opmerking van de heer Van Valkenburg, want dat was niet zozeer een vraag maar een conclusie van hem, dat er aan de klare taal nog wel het een en ander te doen valt. We trekken ons dat als dagelijks bestuur aan en ik ben blij dat we er ook steeds aan herinnerd worden dat we daar nog stappen kunnen zetten. Mevrouw Dijkshoorn had over negatieve kasstroom en over de schuldquote, daar heb ik op geantwoord. Dan was er nog een vraag met betrekking tot de ZBB-gevolgen van de heer Van Valkenburg. Er zijn zeker nog gevolgen te verwachten, want het project is nog niet klaar, maar we menen dat de grootste verschuivingen tussen de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing, dat we die met de begroting van 2022 wel in kaart hebben gebracht. Dan de vraag met betrekking tot of de profielen voor het gebied wel in voldoende mate relevant zijn. Wij hebben in het verleden wel de afweging gemaakt, toen hebben we dat ook wel een keer laten zien, waarbij we een profiel hebben laten zien wat rekening hield met de waardeestijging van het onderliggend onroerend goed. Dat is, dat kun je op zich ook nog steeds laten zien, maar dat was in zekere mate wel verwarrend omdat vergelijkend binnen alle waterschappen die in de Unie verenigd zijn steeds dat een en dezelfde profiel van die woning van 250.000 euro wordt aangehouden. Dus alleen al omwille van de onderlinge vergelijkbaarheid van de benchmarking tussen de waterschappen, is het al belangrijk om dat profiel aan te houden. Maar we kunnen in incidentele gevallen en op het moment dat daar een rechtstreekse vraag op gesteld wordt natuurlijk wel in een ander profiel voorzien. De heer Van Kretschmar die had een aantal vragen waar we het gisteren ook al over hebben gehad, dus die laat ik even voor wat ze zijn. Maar met betrekking tot zijn conclusie dat de, het KPI-overzicht niet direct met de begroting meekwam, dat wij die KPI's niet zo belangrijk zouden vinden, dat is natuurlijk een beetje een onterechte conclusie en daar ben ik het ook helemaal niet mee eens. Dat overzicht had er gewoon bij moeten zitten en dat wordt ook zo snel mogelijk nageleverd. Zijn oproep om dat in het vervolg natuurlijk gewoon standaard bij te doen, ja dat nemen we, ik in ieder geval, maar dat neemt het dagelijks bestuur wat dat betreft ter harte. Ik denk dat ik zo, mijnheer de voorzitter, de vragen waarop van mij een antwoord verwacht zou kunnen worden heb beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. Dan vraag ik u maar even om virtueel even zeg maar de voorzittershamer te hanteren, want er zijn ook nog een paar vragen gesteld die op mijn portefeuille betrekking hebben. Ik wil beginnen met ...

De plaatsvervangend voorzitter: Dan geef ik u nu het woord.

De heer Daverveldt: Dank u wel, dank. Dank u wel. Dank u wel, voorzitter. Er zijn een aantal vragen gesteld door mevrouw Jenniskens over wat is onze visie, wat willen we zijn. Ik denk dat de waterschappen, en dan praat ik even in algemeenheid, die zien zichzelf als een krachtige uitvoeringsorganisatie en dat koesteren we en dat willen we zijn. Op pagina 38 van de begroting wordt dat ook iets verder uitgewerkt, waar je in ieder geval leest we willen een professionele organisatie zijn die toekomstgericht is, resultaatgericht en natuurlijk rechtmatig opereert. Je kan, er valt natuurlijk altijd meer over te zeggen, maar zeker als het gaat over de visie, wij hopen over een klein half jaar met u verder in gesprek te gaan over het waterbeheerprogramma, wat natuurlijk ook een doorkijk geeft hoe wij naar de organisatie van ontwikkeling kijken. Dan, u heeft ook een vraag gesteld: hoe zit het nou met het hele instrumen... het hele, de hele toolkit van instrumenten, voldoen die? Dat is een hele open vraag, dus ik begin ook met een heel open antwoord. Ik zeg: in grote lijnen voldoen die. Maar betekent dat dat alles perfect is? Nee natuurlijk niet, ik kan altijd specifieke punten zeggen van daar moeten we verdere verbeteringen die zijn daar wenselijk. Om een voorbeeld te geven: we weten, we wonen hier in het meest verharde waterschap van Nederland, dus dat betekent compensatie voor verharding door extra water is heel erg belangrijk. We gebruiken daar tot nu toe instrumenten voor als de watertoets, maar die hebben een adviserend karakter. En wat wij dus nu, waar wij nu mee bezig zijn als een betere borging daarvan, dat is om in de nieuwe waterschapsverordening die we begin volgend jaar ook met u willen bespreken, dat steviger te borgen, te beginnen voor grote infrastructurele projecten. Een ander voorbeeld is eigenlijk een voorbeeld uit de portefeuille van collega Egas. Wij zouden het graag zien als eigenaar van de rioolpersleidingen, dat die beter beschermd worden, en dat is ook weer zoiets dat we proberen mee te nemen in de waterschapsverordening en daar zijn we op dit moment over ook in gesprek met de provincie. Andere verbeteringen, er is weer iets wat binnenkort naar u toe komt. We zijn bezig, dat is behandeld bij een informatieve VV, om zeven individuele leggers te integreren tot een integrale legger, maar wat we dan ook doen dat is dat we daar op een aantal punten verbeteringen willen aanbrengen, bijvoorbeeld het vastleggen van de duinvoetcompartimenteringen, onze sluizen, persleidingen bij gemalen, gestuurde waterbergingszorgen. Dus dat zijn allemaal voorbeelden waarvan je zegt van ja, we hebben instrumenten maar het kan net nog een stukje beter. Zo proberen we dat op te pakken. U stelde ook nog een vraag over waarom is er bezuinigd op het innovatiefonds. Ik moet bekennen dat mij dat natuurlijk ook spijt, maar het is ergens ook een reflectie van dat we zien elk jaar als wij de voorbereidende besprekingen doen over de begroting, dat het feit dat we in het bestuursakkoord ook hebben afgesproken: lasten blijven gelijk en sommige kosten daar zit een stijging in, dat het best lastig wordt. We hebben dus af en toe ook moeilijke keuzes moeten maken om ervoor te zorgen dat de kostenkant van de begroting niet verder uitdijt. Nou is het gelukkig zo dat de verlaging van het innovatiefonds is 200.000 euro. We hebben gezien vorig jaar dat er het beroep wat erop gedaan werd was feitelijk wat lager dan een miljoen, dus ik verwacht dat het niet hele grote consequenties zal hebben, maar ik hoop ook met u dat we als organisatie zo veel innovatie ideeën hebben, dat het in de toekomst wel weer gaat knellen en dat we ruimte moeten vinden om dan wel te kunnen honoreren. Even kijken, ik ga nog, de heer Jansen die stelde nog een vraag, eigenlijk een beetje een technische vraag maar ik zal er toch kort even bijilstaan, hoe zit het nou met de impact van de Omgevingswet op KCC? Ik zou dat eigenlijk wat breder willen trekken. Wij zijn op dit moment aan het kijken hoe we de dienstverlening vanuit het KCC verder kunnen verbeteren, want dat weet u ook, er zijn af en toe best wel eens klachten. Dat betekent dat we heel goed moeten kijken naar de processen waar KCC in opereert. Maar niet alleen het KCC zelf, ook de experts in andere afdelingen in de organisatie waar vaak een beroep op gedaan moet worden om de mensen die vragen hebben goed te kunnen beantwoorden. Dus, en, dus we zijn dus bezig om op die manier het KCC te verbeteren en dat zal ons natuurlijk dan ook helpen bij de nieuwe uitdagingen die de Omgevingswet ook met zich meebrengt. De heer Van Kretschmar die stelde een vraag: is het nou wel nodig die forse, redelijk forse uitbreiding van alle fte's? Ja, het korte antwoord is ja, het is nodig, want wat ik zie dat is dat als we dit niet doen, dan zijn er bepaalde kwaliteitsverbeteringen die we eigenlijk al jaren zouden willen maken die maar niet

van de grond komen. Om een voorbeeld te geven: we praten heel vaak over het feit dat we meer willen meten, dat we beter data willen gebruiken, datagedreven werken wat dies meer zij, maar dat betekent wel dat je je hele onderliggende datamanagementsysteem wel op orde moet zijn en daar willen we kwaliteitsslagen in maken. Een voorbeeld daarvan is ook bijvoorbeeld de legger. Ik zei u al, de legger willen we aanbieden, maar tegelijkertijd realiseren we ons ook dat als je gaat kijken dat er nog steeds ook datafouten in de legger zitten die we echt de komende twee jaar willen verbeteren. Een laatste voorbeeld van een hele nodige uitbreiding van het aantal fte's is dat we met name bij regulering en planvorming substantieel meer vergunningen, meer projecten aangeboden krijgen waar vergunningen over moeten worden bekeken. Wat we ook zien dat is dat in dit druk, hoe zal ik het zeggen, drukbevolkte gebied, waar heel veel gebeurt, dat de problematiek ook vaak complexer is en dat vraagt dus ook extra inzet. Dus ik hoop u dat ik u daarmee een beeld gegeven heb waarom wij toch echt die uitbreiding van die fte's nodig hebben en ik kan u verzekeren dat er heel kritisch naar gekeken is. Mijnheer de voorzitter, dat was voor wat betreft ...

De plaatsvervangend voorzitter: Een korte, ik zie een handje bij de heer Hombergen.

De heer Daverveldt: Ja.

De plaatsvervangend voorzitter: Ik denk een interruptie.

De heer Daverveldt: Ja.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat uw gang mijnheer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel voor het woord mijnheer voorzitter. Ik heb even het hele betoog van de heer Daverveldt afgewacht, maar ik heb eigenlijk een reactie op het eerste deel van zijn antwoord. Dat was op de vraag van mevrouw Jenniskens over wat voor een organisatie Delfland wil zijn. In essentie was het antwoord van onze dijkgraaf dat Delfland een uitvoeringsorganisatie wil zijn. Ik heb even over dat woord nagedacht, en ik denk dat we daar uitermate voorzichtig mee moeten zijn, om onszelf te benoemen tot een uitvoeringsorganisatie. Het is zeker waar dat Delfland een uitvoerende organisatie is en heel veel doet, maar wij zijn ook een organisatie die beleidsvormend is en keuzes maakt, zelf kan maken. Als je vast blijft houden aan dat Delfland een beleids... een uitvoeringsorganisatie is, dan zie ik u zo fuseren met de regionale diensten van Rijkswaterstaat en dat zou niet mijn intentie zijn. Dus ik zou oppassen om op die wijze voor te sorteren.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank voor uw reactie, ik zie ook een reactie bij mijnheer Hofman. Mijnheer Hofman, u heeft het woord.

De heer Hofman: Dank u wel voorzitter. Ik heb nog een vraag gesteld over de kosten die gemaakt worden voor het fysiek vergaderen in deze bijzondere periode.

De heer Daverveldt: Ja.

De heer Hofman: En die lijken mij fors, maar is daar al zicht op hoe dat begroot is in onze begroting, en of dat ook een aardige balans is, want het zijn toch forse bedragen die we uitgeven om de democratie in de touwen te houden, maar er zitten wel grenzen aan wat ons betreft.

De plaatsvervangend voorzitter: Ja dank voor uw herhalen van uw vraag mijnheer Hofman. Ik weet niet of wij daar op dit moment een precies antwoord op kunnen geven, maar iedereen die kan natuurlijk aanvoelen dat

die kosten natuurlijk hoger zijn dan het regulier vergaderen. We zullen natuurlijk ons best doen om dat als dagelijks bestuur om dat zoveel als mogelijk in de hand te houden, maar we ontkomen er natuurlijk niet aan om extra kosten te maken, want een aantal vergaderingen zullen we natuurlijk gewoon moeten blijven houden, dat zult u ook begrijpen. Ik rond deze bijdrage af en ik geef het woord terug aan de dijkgraaf.

De heer Daverveldt: Misschien geeft u mij dan nog even de gelegenheid te reageren op de interruptie van de heer Hombergen.

De plaatsvervangend voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Daverveldt: Mijnheer Hombergen, ik ben het met u eens. Ik wil zeker niet het feit dat wij ook beleid ontwikkelen tekort doen. Dat is inderdaad heel belangrijk, maar wat ik ook wel heel mooi vind, dat is dat een organisatie is die van beleid tot aan uitvoering een belangrijke rol speelt. Die uitvoeringskracht, dat vind ik ook iets dat we moeten koesteren, want we weten ook dat er andere organisaties zijn waar het nog wel eens lastig blijkt te zijn. Misschien is het daarom beter om maar het woord uitvoeringsgerichte organisatie te benoemen, dan geef ik daarmee wat meer aan dat het inderdaad meer is dan alleen uitvoering.

De heer Hombergen: Ik denk dat we zo redelijk elkaar gevonden hebben, maar ik denk dat die nuancering echt wel belangrijk is.

De heer Daverveldt: Ja, ben ik met u eens. Dank u wel dus ook voor de interruptie.

De plaatsvervangend voorzitter: Ja, ik zie een interruptieverzoek nog van de heer Jansen. Gaat uw gang.

De heer Jansen: Ik heb even nagedacht of ik inderdaad de vraag nog een keer zou moeten stellen, maar ik had een vraag gesteld over PFAS en de vergunningen. Ik wilde toch even de vraag nog een keer stellen aan, ik denk aan hoogheemraad Egas. Klopt het dat wij nu geen zicht hebben of wij in onze regio bedrijven hebben die PFAS uitstoten?

De plaatsvervangend voorzitter: Ja, wellicht kan de heer Belt daar antwoord op geven.

De heer Egas: Met uw goedvinden wil ik dat graag doen, mijnheer Ouwendijk.

De plaatsvervangend voorzitter: Ja mag ook, gaat uw gang.

De heer Egas: Fijn, dank je wel. Wij hebben, we zijn natuurlijk, we weten het niet helemaal zeker, maar we hebben de indruk in ieder geval dat wij geen bedrijven in onze omgeving hebben zitten die echt prominent lozers zijn van PFAS, zoals bijvoorbeeld Chemours in Dordrecht is. Dus dat betekent dat als er vervuilers zijn dat dat relatief kleine vervuilers van PFAS zijn, ondernemingen zijn. Maar het is wel een onderzoek wat nog uitgevoerd gaat worden.

De heer Jansen: Dank u wel voor het antwoord.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank aan beide heren voor deze discussie. Dan is hiermee de eerste termijn van de dijkgraaf beëindigd en kan ik het woord aan hem teruggeven.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. Ik realiseer me dat we al ruim anderhalf uur vergaderen, dus ik kan me voorstellen dat er voordat we de tweede termijn doen, die wellicht ook een stuk korter kan zijn want

volgens mij zijn er al veel extra vragen ook weer beantwoord via interrupties, maar om toch even acht minuten te pauzeren zodat iedereen even de benen kan strekken. Dus ik stel voor dat we de vergadering nu even schorsen en om tien voor half tien de vergadering hervatten. Ik schors de vergadering.

De heer Hombergen: Dank u wel. Even een klein punt van orde: de chat lijkt te zijn disabled. Is dat een bewuste keuze?

De voorzitter: Dan, daar moet ik u het antwoord schuldig op blijven. Ik kan u wel natuurlijk zeggen dat zaken die in de chat gedeeld worden maken eigenlijk geen onderdeel uit van de vergadering. Ik moet u ook zeggen dat ik niet de chat aan het lezen ben, dus als er dingen zijn die u kenbaar wilt maken, dan vraag ik u echt om uw hand op te steken en een interruptie te plegen.

De heer Hombergen: Ja, nou. Soms kan het voor kleine zaken even handig zijn om de chat te hebben, net zoals je in de vergadering even elkaar aanstoot, of een bode vraagt om een bericht door te geven.

De voorzitter: Oké. Ja, ik ben me niet bewust dat we iets gedaan hebben om de chat te blokkeren, dus we kunnen er misschien nog even naar kijken, Jeffrey, of wat daaraan gedaan kan worden.

De heer Hombergen: Dank u wel.

De voorzitter: Maar de vergadering is nu even geschorst tot tien voor half tien.

De heer Hombergen: Zeker.

De voorzitter: Mag ik iedereen verzoeken om de camera's weer aan te zetten, dan heropen ik nu de vergadering en beginnen we aan de tweede termijn. Mevrouw Jenniskens, mag ik u het woord geven.

Mevrouw Jenniskens: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik wil iedereen heel erg hartelijk bedanken voor de vragen. Ik denk dat mijn, de meeste vragen die zijn beantwoord. Ik denk wel dat het toch nog heel goed is over om over de visie op die organisatie nog eens een keer goed met elkaar door te spreken, misschien in het kader van het WPP 6 wat u voorstelt. Want ik denk dat toch iets verder strekt dan het professioneel zijn en uit, een krachtige uitvoeringsorganisatie zijn of een uitvoeringskracht, uitvoeringsgerichte organisatie te zijn, maar ik denk dat het nu niet de plek is om dat gesprek te voeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jenniskens. Dan ga ik door naar, even kijken, de heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Voor dit moment zie ik af van het gebruik van de tweede ronde.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de heer Heijboer.

De heer Heijboer: Ja dank u wel, voorzitter. Heel veel vragen zijn beantwoord. Wat wij toch nog wel een beetje missen is toch de urgentie om iets te doen aan die netto schuldquote. We hebben verschillende andere fracties gehoord die daar zich daar ook zorgen om maken. Mijn indruk is dat, de portefeuillehouder zei het al, voorspellingen op de lange termijn zijn lastig en niet kiezen kost je geld want dan doe je alles, maar die keuzes worden niet gemaakt en die zouden we toch wat helderder willen. En als dat niet in deze begroting kan, dan snap ik dat, dan willen we dan toch voor volgende jaren een doorkijkje hebben, want wij vinden het belangrijk die netto schuldenquote toch onder die 250 te houden, met name omdat we nu ook zitten in een gunstige

periode ook met lage rentes, maar dat kan net als de gasprijs kan dat stijgen en dan lopen je schulden als je ze moet herfinancieren heel hard op. Dan ga je dus in een periode dat het voor iedereen lastiger wordt dan nog eens extra hard stijgen. Dus wij willen eigenlijk toch wel een soort richting hebben waarin we zeggen: kunnen we nou oude aflossingsvrije leningen, dat we daarop gaan aflossen zonder ze door te schuiven, of zonder ze helemaal door te schuiven. Daar heb ik eigenlijk nog te weinig een reactie op gehoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Heijboer. Ik geef het woord aan de heer Hofman.

De heer Hofman: Ja dank u wel voorzitter. Wij willen met waardering nog teruggrijpen op de inspanning voor de bescherming van de persleidingen, dat hebben wij toen als initiatief ook naar voren gebracht. Niet kunnen bevroeden dat dat zo veel overleg vereist, maar hiermee is toch wel het belang onderstreept dat we onze eigen persleidingen ook in voldoende mate moeten beschermen via onze eigen verordening en ook qua planologie, dat het dan niet ook zonder meer in de weg zit met bebouwing. We willen nog even terugkomen op de tariefstelling. Wij hechten er toch aan om te bezien om het tarief van de ingezetenen op het hoger niveau te houden van 2019. Waarom? Omdat wij dus van oordeel zijn dat niet onnodig de reserves moeten worden aangesproken. Ook naar de toekomst toe, dat we een stabielere ontwikkeling hebben van de tarieven. Er zijn al onzekerheden, maar wij willen voorkomen dat de komende jaren dan forse tariefstijgingen nodig zijn, hoewel de hoogheemraad heeft aangegeven dat we daar tot 2026 niet voor hoeven te vrezen, maar toch vind ik het verstandig om daar even voorzichtig en behoedzaam mee om te gaan. We willen graag ook met de herziening van de kostentoeiding volgend jaar, de herijking, deze aspecten ook meenemen in het kader van de begroting. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Hofman. Ik geef het woord aan mevrouw Jonker.

Mevrouw Jonker: Dank u wel voorzitter. Ik hoef geen gebruik te maken van deze tweede ronde. De vragen zijn voldoende beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord dan aan de heer Jansen.

De heer Jansen: Ja dank u wel voorzitter. Bedankt aan alle portefeuillehouders voor het beantwoorden van de vragen. Blijkt dat ik bij sommige vragen al iets te ver in 2022 aan het kijken was. Ik noem onder andere zwemwater en ook inderdaad de Ecolleuren. Ik ben ook heel erg blij met uw antwoord op de vraag over de dienstverlening, dat Delfland streeft naar nog betere dienstverlening in het komend jaar. Ik heb verder geen aanvullingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door naar de heer Van Valkenburg.

De heer Van Valkenburg: Dank u wel voorzitter. Wat mij betreft zijn alle vragen goed beantwoord en kan het door.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Dank u wel. Ook bedankt voor de beantwoording van de vragen in de eerste termijn. Ook dank aan de portefeuillehouder wat hij gezegd heeft over de zienswijze van Rijn-West die ingebracht is, daarvoor willen we bedanken. Ik kan nog vertellen dat er 3700 zienswijzen zijn ingediend, dus dat is nog een hele klus om dit jaar af te ronden. Dit heeft grote gevolgen. In dit gebied zou dit bijvoorbeeld gaan om een verlies van productiegrond, gewoon weidegrond van vijftien procent in Midden-Delfland. Daar

staat tegenover dan een extra CO₂-uitstoot, dus ik denk dat we daar toch echt zorgen over maken en dat raakt onze sector en straks dan ook eventueel de behandeling, hoe gaan we dan om als agrariërs met Delfland. Dus daar hebben we echt een zorg voor het komende jaar. En ook toch over het zwemwater, we houden ons aan de afspraak en we zien de investering in januari of de voorstellen wel tegemoet wat daar komt. Bij de vacatures wat er staat zou ik ook oproepen, daar heeft de ChristenUnie ook in het verleden, ChristenUnie-SGP in het verleden wel gedaan, probeer ook mbo'ers mee op te leiden. Dus ik weet dat er mensen zijn die best wel gesolliciteerd hebben bij Delfland ook, maar nu aan het lijntje worden gehouden om de begroting, dus pak dat voortvarend op en neem dat ook mee voor 2020, '22. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkshoorn. Ik geef het woord aan de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Dank u voorzitter, bedankt voor het beantwoorden van alle vragen van de diverse hoogheemraden en uzelf en ik heb geen vervolgvragen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door ten slotte naar de heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar van Veen: Ja dank u wel voorzitter. Dank u wel ook voor het beantwoorden van de vragen. Wat wij, wat ons toch wel vreemd is dat er eigenlijk heel veel fracties zijn die met name dat toekomstplaatje toch zorgelijk vinden, maar dat er eigenlijk weinig, daar er ook weinig kritische vragen komen om te kijken wat kunnen we daaraan doen. En dat vind ik jammer, want we staan nu op een punt dat we er eventueel nog wat aan zouden kunnen doen, maar ja, als we het dan eigenlijk toch maar zo aannemen met zijn allen, dan, nou ja, dan kun je dus zeggen dat je er ooit kritisch over bent geweest, maar ik vind dat eigenlijk een gemiste kans. Er zijn een paar partijen die ik daar niet toe reken, maar ik vind toch heel veel partijen wel erg gemakkelijk met deze cijfers omgaan en dat vind ik jammer. Maar goed, dat is dan zo. Ik, om nog even wat te illustreren, de heer Ouwendijk heeft al wat over die reserves verteld en dat dat eigenlijk best allemaal wel meevalt. Ik zie toch dat er uit het weerstandsvermogen wordt er vijf miljoen gehaald en daarmee gaan we naar een factor 1.4, die weliswaar volgens de definitie voldoende is, maar ik wil toch wel opmerken dat het gemiddelde bij de waterschappen is 2.7, ja? Dus als Delfland zitten we echt, laten we zeggen, aan de onderkant van hetgeen wat benchmark aangeeft. Dat gebruik ik als illustratie om ook anderen te overtuigen dat hier echt wel een kritische noot te plaatsen is en dat de toekomst toch minder rooskleurig is dan vele mensen van u denken. Als ik dan ook lees dat we voor het zwemwater bovenwettelijke maatregelen gaan nemen, dan vraag ik me echt af: is de sense of urgency om op dit moment goed naar die financiën te kijken, is die er wel of gaan we vrolijk verder en laten we dit zo verder doorlopen? Ik heb nog een, ik heb nog een vraag ...

De voorzitter: De heer Van Kretschmar, ik zie een interruptie van ... Ik zie een interruptie van de heer Hombergen ...

De heer Van Kretschmar van Veen: Ja, mijnheer Hombergen ja.

De voorzitter: Voor u het woord, ja. De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ja, ik wil de handschoen van de heer Van Kretschmar toch wel even oppakken. Hij zegt: waarom maken niet meer partijen zich druk om de financiën en zorgen over de financiën. Ik maak me ook druk over de financiën en ook over de langere termijn, maar dan wel in de driehoek van de lasten die onze burgers moeten betalen inderdaad, de schuldquote, maar ook de investeringen die wij in de toekomst zullen moeten gaan doen en de grote investeringen die we daarin moeten gaan doen. Ik denk dat een te grote focus

op alleen maar het kostenplaatje ons weer in de positie kan brengen van een waterschap dat haar spullenboel niet op orde heeft, of een waterschap dat op termijn plotseling hele grote sprongen moet gaan maken om toch weer investeringen te kunnen gaan doen. Daarom wil ik ook heel graag de positie van de assets en de impact van nieuwe normeringen en dergelijke alles bij elkaar zien, en dan niet alleen focussen op het financiële plaatje. Dat is belangrijk, maar het is ook belangrijk om al die toekomstige investeringen te kunnen gaan doen. Ik denk dat we in die context een afweging moeten gaan maken. En daar hoort ook inderdaad het financiële plaatje bij, maar als een component. Ik dank u.

De heer Van Kretschmar van Veen: Ja ik, daar ben ik ...

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar van Veen: Mag ik daar even op reageren, want ik denk ...

De voorzitter: Natuurlijk.

De heer Van Kretschmar van Veen: ... dat het een waardevolle opmerking is van de heer Hombergen. Wellicht heb ik mezelf niet goed uitgedrukt, maar het gaat natuurlijk om de driehoek. Het is inderdaad precies wat u zegt, het gaat om de driehoek en die moet in balans zijn. En op het moment dat we ergens in een van de hoekpunten zien dat we daar uit de pas gaan lopen, dan zou je dus moeten zien wat dat voor consequenties heeft voor de andere twee hoekpunten. Misschien moeten we de driehoek wel iets groter maken, maar dat betekent dus dat we ook moeten zorgen voor meer inkomsten. Dus dat, maar goed, dat hoef ik u niet uit te leggen, dus u heeft een goed punt, dus begrijp me niet verkeerd, maar een van de dingen waar ik op duid is reserves en kostenbesparingen, maar het kan natuurlijk op andere manieren ook opgelost worden en ik denk het uiteindelijke hoofddoel waar we allemaal voor staan is dat we inderdaad Delfland ook met de juiste investeringen, met de juiste assets aan het eind van deze periode achter ons laten en met een gezond financieel plaatje. Nou ja, let wel, de driehoek. Dus, maar goed, misschien dat we dan in het licht daarvan nog eens over die driehoek moeten praten op een ander moment. Dus dat gezegd hebbende, ik wilde toch nog even een opmerking maken over de personeelsaanwas. Ik begrijp heel goed wat de heer Daverveldt daarover verteld heeft en ik neem direct aan dat daar goed naar gekeken is, maar ik zou daar toch heel erg voor pleiten om dat toch met beleid te doen, want het is natuurlijk toch, zou natuurlijk heel vervelend zijn als we nu, u noemt die vergunningen, dat is een proces van laten we zeggen een golfbeweging. Als we daar nu drie mensen aannemen en blijkt toch weer over twee jaar misschien weer iets te ruim te zijn. Dus ik zou toch echt de boodschap willen meegeven om nog eens kritisch naar te kijken en het misschien ook gefaseerd te doen of middels tijdelijke contacten, zodat we dus ook de organisatie wendbaar houden op een moment dat het werk er niet is, en dat we dan niet met een kostenfactor blijven zitten die we eigenlijk ook op dit moment helemaal niet kunnen gebruiken. Ja, dus dat is even wat ik nog heb toe te voegen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Kretschmar. Ik stel voor dat ik, ik geef direct het woord maar aan de heer Ouwendijk, want volgens mij zijn de meeste vragen zijn gerelateerd aan zijn portefeuille. De heer Ouwendijk.

De heer Ouwendijk: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Dank voor de reacties en ook voor de vragen. De opmerkingen die de heer Heijboer in tweede instantie maakte over de netto schuldquote, die zijn in de eerste termijn al beantwoord. Ik onderschrijf zijn betoog dat het maken van keuzes binnen een begroting dat dat relevant is, maar dat zullen dan wel keuzes moeten zijn waar je het als, nou ja bij voorkeur unaniem, maar in ieder geval als meerderheid over eens zal moeten zijn. Dus ik begrijp zeker wat daar bedoeld wordt, ik denk

dat iedereen dat hier wel begrijpt. De tweede opmerking over leningen doorschuiven. Kijk, het is inderdaad zo dat er op dit moment natuurlijk sprake is van een gemiddeld lage rente, zelfs soms tot het negatieve aan toe, alleen op het moment dat je zoals Delfland met de leningen ooit hebt afgesloten met vaste rentepercentages, dan zul je die looptijden gewoon uit moeten zitten, of de contante waarde van die rentes moeten voldoen, dat is om het even, maar met versneld aflossen is dus geen rentevoordeel te behalen. Wat dat betreft zitten we als een bok op de haverkist en dan houden we die financiering strak in de zaken, strak in de gaten. Daar zijn al eerder vragen over gesteld en een antwoord en dat hebben we maar even genoemd ik meen bij BFO in de toezeggingenlijst, een toelichting op het begrip kaspositie, want naar aanleiding daarvan is de vraag gesteld. Wij komen op die vragen nog met een uitgebreid schriftelijk antwoord en dat verbind ik maar even aan de vraag van de heer Heijboer ook, dat ligt in het verlengde daarvan. De opmerking ook van heer Hofman, die gaat me natuurlijk ook aan het hart. Behoedzaam omgaan met die tariefstijgingen, houd rekening met wat er gebeurt. Je moet, je kunt rekening houden met wat er nog moet gebeuren, want dat ken je. Je kunt ook nog eens een klein beetje rekening houden dat er nog dingen op je weg komen die je niet kent. Maar met de unknown unknown rekening houden, dat is in financiële zin en met name in die meerjarenplanning natuurlijk heel ingewikkeld. Dus in die zin is het wat ik al eerder zei, in zo'n meerjarenraming, hoe verder je in de tijd komt, hoe groter de onzekerheden die erin zitten, maar dat ontslaat je niet van de noodzaak wat mij betreft van de eis om daar uiterst behoedzaam mee om te gaan. Dat doen we dan ook. De heer Van Kretschmar die, dat is dezelfde opmerking die hij natuurlijk gisteravond maakte, waarbij hij een punt uit de benchmark vandaan trekt en zegt van ja, ik zie bij het hoogheemraadschap van Delfland 1,4 als weerstandsvermogen en het gemiddelde van de andere waterschappen is 2,7. Dat klopt, maar je moet dan in zo'n vergelijking zou je natuurlijk het totale eigen vermogen moeten betrekken. Als je dat bijvoorbeeld loslaat op het omzetbedrag, dan krijg je al een heel ander beeld. Dus alleen, ik ben het direct met hem eens dat tussen 2,7 en 1,4 een groot verschil zit. 1,4 is voldoende, dat betekent in goed Nederlands: meer is niet nodig, dus dat als tweede. De opmerking met betrekking tot goed achterlaten, ik denk als je deze begroting en meerjarenraming ziet, dat Delfland aan het einde van deze bestuursperiode op een volwassen, goede en gezonde manier wordt achtergelaten. Dat even naar aanleiding van de vragen en de opmerkingen uit de tweede termijn mijnheer de voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. En ja, ik vraag u toch nog maar een keer om nog even misschien mij het woord te geven als voorzitter, want dan kan ik ook nog reageren op de opmerking die de heer Van Kretschmar maakte.

De plaatsvervangend voorzitter: Ja, met genoegen. U heeft het woord, dijkgraaf.

De heer Daverveldt: Dank u wel. Mijnheer Van Kretschmar, ik wil toch nog even terugkomen op uw opmerking over de drie fte's. Misschien kunt u zich herinneren dat wij ook bij KPI's gezien hebben dat het toch moeilijk was om aan wettelijke termijnen te voldoen, en als overheid wil je gewoon zorg dragen dat je dat wel kunt doen en dat be... dus er is echt goed naar gekeken en wij denken dat het een structurele toename is, dat heeft geleid tot die verhoging van het aantal fte's. Waar we ook natuurlijk naar kijken dat is of het in dienst, het aantrekken van eigen medewerkers inderdaad het beste is en ik kan u verzekeren: op dit moment is inhuur duurder en tijdelijke contracten in een huidige krappe markt, dat is, dat gaat echt niet werken, daar komt niemand voor. Dus dat is, dat is de reden dat we er op die manier naar kijken, maar het is ook illustratief dat er heel zorgvuldig naar gekeken wordt.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel voor dit antwoord. Ik zie geen interrupties of verdere vragen naar aanleiding van uw bijdrage, dus dan geef ik het voorzitterschap weer aan u terug.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Ouwendijk. Dan zijn we hiermee aan het einde van de tweede termijn. Normaal gesproken vragen wij ons altijd af van ja, wordt, gaat iets door als hamerstuk of bespreekstuk, maar we hebben al gezegd dat de fracties volgens mij heel graag nog een keer de gelegenheid hebben om algemene beschouwingen ook in het kader van de begroting te geven. Dus ik ga ervan uit dat het op die manier als bespreekstuk doorgaat, maar ik durf wel te concluderen als ik alle inbreng hoor, dat de oordeelsvorming er toch toe leidt dat in ieder geval u in grote mate zich kunt vinden in deze begroting, ook al hebben sommigen nog steeds zorgen uitgesproken over de verdere toekomst. De heer Ouwendijk heeft er al op gereageerd en als daar nog verder behoefte aan is dan is daar de VV voor om daar nog verder op in te gaan.

4. Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Dan kom ik nu bij het laatste punt van de agenda en daar staat toch ook, even kijken, een rondvraag. Dus is er nog behoefte aan een rondvraag? Dat zie ik niet, dus dan wil ik iedereen danken voor de aanwezigheid en voor alle inbreng en de goede discussies, zelfs in een digitale context. Ik ben in ieder geval blij dat wij volop bezig zijn om te plannen dat we de VV-vergadering wel degelijk fysiek kunnen doen met inachtneming van alle Covid-maatregelen. Ik wens iedereen verder een goede avond en ik sluit de vergadering. Dank u wel.